

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างกรอบแนวคิดการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญและนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร
4. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง และเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารกิจการในท้องถิ่นของตนเองได้

1. ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มิได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง ตามวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ และเป็นสถาบันฝึกหัดให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึก

ตนเป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตน ทำให้เกิดความหวงแหนและความรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ และนอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

รอบสัน (Robson, 1953 : 191) ให้นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร มีสิทธิตามกฎหมายและมีหน่วยงานที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

วุฒิสาร ตันไชย (2547 : 1) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจ ไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญขององค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินใจ การตรวจสอบการทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปกครองท้องถิ่นจะมีอิสระในการดำเนินงาน แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

รศนทร์ รัตนเสริมวงศ์ (2546 : 15) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาให้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง การปกครองซึ่งส่วนราชการได้มอบอำนาจในการปกครองและการบริหารกิจการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของคนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร

ประชัน คະเนวัน (2549 : 176) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แน่ชัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างรูปแบบเป็นของตนเอง มีอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยบทบัญญัติเฉพาะรวมทั้งมีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระทางการเงิน และอื่น ๆ ตามสมควร

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งบริหารจัดการการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้มีการดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของท้องถิ่นตนเอง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่จะต้องอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลกลางตามความเหมาะสม ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการ

บริหารท้องถิ่น คือ สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการนำเอานโยบายการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นมาปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวนี้ย่อมต้องมีพื้นฐานมาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

2. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครอง และเพื่อสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น จึงสามารถสรุปได้ดังนี้

อมร รักษาสิทธิ์ (2543 : 179 -180) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ยิ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้นเท่าใด การปกครองส่วนท้องถิ่นยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยให้ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีดังนี้

1. เน้นการให้ความเป็นอิสระ แต่ต้อง ไม่เกิดความแตกแยกในชาติ
2. เน้นสิทธิในการที่จะได้รับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน
4. มีความเป็นอิสระของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น
5. มีองค์ประกอบขององค์กร คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารท้องถิ่น
6. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเสนอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น
7. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปวัฒนธรรม

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2543 : 95) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นจะช่วยให้การแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการแก้ปัญหานั้นย่อมได้ผลเพราะประชาชนรู้ปัญหาดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดเหตุการณ์
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตน เท่ากับเป็นการฝึกฝนให้รู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว กล่าวอีกนัยหนึ่ง การปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระดับชาติ ซึ่งอำนวยในการพัฒนาการทางการเมืองไปในตัว
3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้านการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง

4. การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีความรู้สึกว่ามีคุณภาพและมีส่วนได้เสีย ความสำนึกเช่นนี้จะสร้างสรรค์พลเมืองที่รับผิดชอบ (Responsible Citizens)

5. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง

โกวิท พวงงาม (2550 : 33) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาและเลื่อมใสในระบบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งภาระของรัฐบาลและทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การปกครองท้องถิ่นยังเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคตและยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ต้องให้คนในท้องถิ่นนั้นๆ ปกครองตนเองอย่างเป็นอิสระ สามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างตรงจุดภายในกรอบของกฎหมาย รัฐหรือผู้แทนรัฐเข้าไปกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประเทศชาติโดยส่วนรวมเท่านั้น และที่สำคัญการปกครองส่วนท้องถิ่นคือรากแก้วของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นแหล่งเรียนรู้ การปกครองระดับชาติ อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลทั้งด้านกำลังเงินและกำลังคนด้วย

3. เกณฑ์การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เกณฑ์การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยหลักเกณฑ์ทั่วไปมีดังนี้ (โกวิท พวงงาม. 2550 : 20 – 21)

3.1 เกณฑ์จำนวนประชากร โดยทั่วไปจะมีเกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนประชากรที่จะจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นแต่ละรูปแบบขึ้นมา ซึ่งจะไม่มีการกำหนดไว้ตายตัวว่า ต้องมีประชากร มีพื้นที่เท่าไรขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศที่จะกำหนดโดยยึดหลักว่า การปกครองท้องถิ่นรูปแบบที่จะจัดตั้งขึ้นมา ควรมีขีดความสามารถในการให้บริการ ได้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ได้มาตรฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น

3.2 เกณฑ์ลักษณะพื้นที่ เช่นเดียวกับจำนวนประชากร ถ้าเป็นชุมชนเมือง

จะเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและหนาแน่น มักจะมีการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้างองค์กรที่มีการจำแนกแจกแจงสูงและหรือมีการจัดโครงสร้างแบบสองชั้น เช่นในเขตนครหลวง มักมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่เข้ามารับผิดชอบในภาพรวม และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับรองลงไปรับผิดชอบเขตพื้นที่ย่อย ๆ สำหรับในพื้นที่ชนบทที่ประชาชนอาศัยกันอยู่ องค์กรกระจายการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะ ไม่มีความสลับซับซ้อนมาก และมักจะมีโครงสร้างแบบชั้นเดียว

3.3 เกณฑ์รายได้ เป็นเกณฑ์ที่มีความสำคัญ เพราะจะเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองและความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ รับผิดชอบด้วย ซึ่งรายได้ของท้องถิ่นที่จัดเก็บได้สมควรเป็นรายได้หลักของท้องถิ่นและมีจำนวนเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานท้องถิ่น โดยที่พึงพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางน้อยที่สุด

3.4 เจตนาารมณ์และความเห็นของประชาชน เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความพร้อม ในส่วนของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยการจัดตั้งหรือการเปลี่ยนแปลง ฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น

4. ปัญหาการบริหารรายได้ของท้องถิ่น

ปัญหาการบริหารรายได้ของท้องถิ่นมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548 : 264)

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย สาเหตุเป็น เพราะขีดความสามารถในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังคงอยู่ยงคงคั่งอยู่ พึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในอัตราสูง ทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระในการ ดำเนินงาน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่กล้าจัดเก็บภาษีเองเพราะกลัว เสียดุลเสียดายและมุ่งที่จะขอเงินอุดหนุนหรือขอแบ่งรายได้จากรัฐบาล ทำให้้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อรัฐบาลค่อนข้างมากแต่ขาดความรับผิดชอบต่อประชาชนในท้องถิ่น

3. ระบบบริหารการจัดเก็บภาษีมียุ่ขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อนหลายชั้นตอนใช้ ระยะเวลาทำ ทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีเกิดความเบื่อหน่าย ไม่มาติดต่อชำระภาษี ทำให้้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหนี้ค้างชำระภาษีเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

4. กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีการซ้อนทับกัน

คือมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด และมีเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาได้แย่งในการแบ่งสรรรายได้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2550 : 36 – 37) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบปัญหาในการบริหารจัดการเก็บภาษี ได้แก่

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก มีบุคลากรจำกัด โดยเฉพาะในงานแผนที่ภาษีและ/หรืองานจัดเก็บรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเก็บภาษีท้องถิ่นที่จำกัดตามไปด้วย

6. ระบบฐานข้อมูลภาษีท้องถิ่นไม่เป็นปัจจุบันหรือไม่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทำให้ท้องถิ่นไม่สามารถติดตามการจัดเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสัดส่วนรายรับมาจากเงินอุดหนุนและภาษีที่รัฐบาลจัดสรรให้/แบ่งให้เป็นหลัก จึงทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นขาดแรงจูงใจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น (ความพยายามในการเก็บภาษีหรือ Tax Effort อยู่ในระดับต่ำ)

แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น

1. ความหมายของการคลังท้องถิ่น

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองท้องถิ่น ดังนั้นการคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมากที่จะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น (Local Finance) ไว้ดังต่อไปนี้

พูนพิพัฒน์ บัณฑิตาสัง (2551 : 25) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการเงินของท้องถิ่นในด้านการแสวงหาแหล่งที่มาของรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในกิจการที่จำเป็น รวมถึงการจัดการเกี่ยวกับหนี้สินเงินกู้ต่าง ๆ การบริหารด้านการตรวจสอบบัญชี และการลงบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การพิจารณาในเรื่องการคลังท้องถิ่นจึงต้องพิจารณาให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องแหล่งที่มาของรายได้ การกำหนดประเภทของรายจ่ายและกระบวนการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จรัส สุวรรณมาลา (2545 : 2) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การระดม “ปัจจัยการผลิต” มาใช้ในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งในยุคก่อนมีการระดมกำลังแรงงาน

สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน มาใช้ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชน แต่ในยุคนี้จะมุ่งเน้นการทำ “รายได้” ที่เป็นตัวเงินมาใช้จ่ายในการจัดบริการเป็นหลัก

อภิสิทธิ์ จันตะณี (2556 : ออนไลน์) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึง การจัดหารายได้และการกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุ การว่าจ้าง การบัญชี และการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การระดมกำลังแรงคน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดินเพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาถึงการจัดหารายได้เพื่อกำหนดรายจ่าย และการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุ การว่าจ้าง การบัญชี และการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง

2. ความสำคัญของการคลังท้องถิ่น

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น ดังนั้น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดหารายได้เพื่อนำมาจัดทำงบประมาณรายจ่าย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคลังท้องถิ่น ดังนี้

การคลังนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติภารกิจเพื่อให้บริการแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เนื่องจากจะต้องมีการจัดหารายได้และใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของท้องถิ่น การที่จะดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่นให้ได้ดั่งนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานคลังที่ดีเป็นสำคัญ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นทุกขณะ จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนตามสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การคลังจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าและมีความสามารถในการรับใช้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับว่ามีรายได้ของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้อำนาจในการปกครองตนเองลดน้อยลง ในทางกลับกันหากองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นมีรายได้และมีฐานะทางการคลังดีก็จะทำให้การควบคุมจากส่วนกลางน้อยลงตามไปด้วย (พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2550 : 258)

รายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลัง เพื่อการบริหารงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น จำต้องมีรายได้ที่เพียงพอหรืออ้อมขึ้นอยู่กับการมีรายได้แก่การทำนุบำรุงท้องถิ่นตามสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพึ่งพาหรือขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นตามจำนวนเงินที่ได้รับการอุดหนุนนี้ การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากย่อมทำให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ในการปกครองตนเองลดน้อยลง และขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้า และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะเห็นว่าในประเทศที่มีการปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่พัฒนาแล้ว รัฐบาลจะมอบอำนาจในการจัดหารายได้ให้กับองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง (ภักดี ศิวะพรชัย. 2550 : 10)

สรุปได้ว่า การคลังของท้องถิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดหารายได้ และกำหนดการใช้จ่ายการบริหารงานคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีรายได้น้อยและฐานะการคลังยังไม่ดีและยังต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็ย่อมที่จะถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นและทำให้มีสิทธิหรืออำนาจการปกครองตนเองมีน้อยลง มีความเป็นอิสระในการปกครองท้องถิ่นตนเองน้อยลงตามไปด้วย อีกทั้งยังมีผลกระทบระยะยาวในการขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

3. โครงสร้างรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างรายได้ของท้องถิ่น มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2548 : 242 -- 244)

3.1 รายได้จากภาษีอากร จำแนกได้เป็น 3 ลักษณะตามวิธีการจัดเก็บ คือ

3.1.1 ภาษีอากรที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (Local Levied Taxes) เป็นภาษีที่ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บได้เอง ลักษณะสำคัญของภาษีประเภทนี้ คือ เป็นภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าของทรัพย์สินที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น โดยตรงและเป็นภาษีที่มีความสะดวกในการจัดเก็บเนื่องจากมีหลักฐานปรากฏไว้ได้แก่ ทรัพย์สินและสิ่งของประเภทต่าง ๆ ภาษีอากรที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองนี้ประกอบด้วย

1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่เก็บจากเจ้าของทรัพย์สินประเภทโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างและที่ดินที่ใช้ต่อเนื่อง โดยที่เจ้าของมิได้อยู่อาศัยเองแต่ให้เช่าหรือใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจการค้า จะต้องเสียภาษีในอัตราที่กำหนด ในกรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยกำหนดอัตราภาษีร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี หรือค่าเช่าของ โรงเรือนที่ประเมินขึ้นตามหลักผลประโยชน์และลักษณะของโรงเรือน โดยกฎหมายได้ให้เจ้าพนักงานเป็นผู้กำหนดค่ารายปีหรือค่าเช่าได้

2) ภาษีบำรุงท้องที่ เป็นภาษีที่เก็บจากเจ้าของที่ดินที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยเลี้ยงสัตว์หรือประกอบกิจกรรมโดยคำนวณภาษีจากอัตรากำหนดขึ้นตามมูลค่าของที่ดินที่กำหนดให้เป็นราคาปานกลางของที่ดิน สำหรับอัตรากำหนดนั้นแบ่งออกเป็นชั้น ๆ ตามระดับของมูลค่าราคาปานกลาง อย่างไรก็ตามกฎหมายอาจยกเว้นให้ผู้เป็นเจ้าของที่ดินซึ่งมีที่ดินขนาดหนึ่งสำหรับการพักอาศัยเองไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งขนาดของที่ดินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีนี้จะกำหนดตามความเจริญของท้องถิ่น ยิ่งเจริญมากจะได้รับการยกเว้นน้อย นอกจากนี้ที่ดินที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมหรือการเพาะปลูกก็ได้รับการลดหย่อนภาษีตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) ภาษีป้าย เป็นภาษีที่เก็บจากผู้เป็นเจ้าของป้ายที่แสดงชื่อ หรือเครื่องหมายการค้า หรือการโฆษณาต่าง ๆ โดยเก็บตามขนาดพื้นที่ของป้ายและภาษีที่ใช้ ถ้าใช้อักษรที่เป็นภาษาประจำชาติอัตราภาษีจะต่ำกว่าการใช้อักษรเป็นภาษาต่างประเทศ

3.1.2 ภาษีเสริม (Surcharge Taxes) เป็นรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากการที่รัฐบาลจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นสำหรับภาษีบางประเภทนอกเหนือจากการจัดเก็บภาษีเข้าเป็นรายได้แผ่นดินอยู่แล้ว ภาษีเสริมจะ โอนจัดสรรให้แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รายได้จากภาษีเสริมดังกล่าวประกอบด้วย

1) ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ รัฐบาลได้นำภาษี มูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้าสำหรับธุรกิจบางประเภท โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ 7 (รัฐบาลอาจกำหนดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ) และจะหักให้ท้องถิ่นร้อยละ 7 ของจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ เมื่อรัฐบาลหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีซึ่งเท่ากับร้อยละ 5 ของจำนวนภาษีที่ให้แก่ท้องถิ่นแล้วจึงนำส่งให้ท้องถิ่นเพื่อเป็นรายได้ต่อไป สำหรับภาษีธุรกิจเฉพาะ ซึ่งได้แก่ ภาษีที่จัดเก็บจากการขายที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เป็นการค้าหากำไร กำหนดให้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะในอัตราร้อยละ 3 และรัฐบาลจะเก็บภาษีเพิ่มบนฐานภาษีเดิมนี้อีกร้อย

ละ 10 ของภาษีธุรกิจเฉพาะเพื่อนำส่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายได้ต่อไป และเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มมากขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล จึงกำหนดให้มีการลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการดำเนินการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะลงจากร้อยละ 5 เหลือร้อยละ 3

2) ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่รัฐกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตต้องเสียภาษีให้ท้องถิ่นด้วยในอัตราร้อยละ 10 ของภาษีสรรพสามิต โดยสินค้าที่อยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีนี้ ได้แก่ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องแก้ว รถยนต์ เรือ เครื่องสำอาง และสถานบริการ โดยรัฐบาลจะหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีย้อยละ 3 ก่อนที่จะส่งเป็นรายได้ให้แก่ท้องถิ่นต่อไป

3) ภาษีสุราและยาสูบ กรมสรรพสามิตจะเก็บภาษีสุราเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของฐานภาษีสุราเดิมเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บแล้ว จะนำส่งเป็นรายได้ให้แก่ท้องถิ่น และเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น

4) ภาษีการพนัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเป็นผู้เก็บภาษีใบอนุญาตเล่นการพนันเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.5 จากค่าใบอนุญาตตามปกติเพื่อนำส่งเป็นรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

3.1.3 ภาษีแบ่ง (Shared Taxes) เป็นรายได้ของท้องถิ่นคล้ายกับภาษีเสริม คือจัดเก็บโดยรัฐบาลกลางแล้วจึงจัดสรรรายได้แบ่งให้แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ แต่ภาษีแบ่งแตกต่างจากภาษีเสริมตรงที่ภาษีแบ่งเป็นภาษีของท้องถิ่น โดยเฉพาะไม่ได้โยงกับภาษีใด ๆ ของรัฐบาล ภาษีแบ่งในปัจจุบัน คือ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน ซึ่งกรมการขนส่งทางบกเป็นผู้จัดเก็บภาษีรถประจำปีจากรถยนต์หรือล้อเลื่อนตามขนาดความจุระบอสูบ น้ำหนักรถ และประเภทรถยนต์โดยภาษีที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

3.2 รายได้อื่น

3.2.1 รายได้จากทรัพย์สินของท้องถิ่น เป็นรายได้ที่ได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าที่ดิน ห้องแถวและตลาด รายได้จากดอกเบี้ยพันธบัตรและเงินฝากธนาคาร

3.2.2 รายได้จากสาธารณูปโภคและพาณิชย์ เป็นรายได้ที่ได้จากการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น กิจการประปา เป็นต้น

3.2.3 รายได้เบ็ดเตล็ด เป็นรายได้ที่ได้รับจากค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาตต่าง ๆ

3.3 เงินอุดหนุน

ในการดำเนินการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละปี รัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้แก่ท้องถิ่น โดยจัดสรรไว้ใน 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป เป็นเงินอุดหนุนที่ท้องถิ่นสามารถนำไปใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นและตามความต้องการของท้องถิ่น

3.3.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นเงินอุดหนุนที่ท้องถิ่นจะสามารถนำไปใช้จ่ายได้ตามรายการซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนกลางก่อน

ขั้นตอนการจัดเก็บภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง มีขั้นตอนโดยรวม 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการข้อมูลเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินภายในระยะเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแบบแสดงรายการทรัพย์สิน และแจ้งการประเมินให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบค่าภาษีที่ต้องชำระ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาทำการชำระภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด หลังจากได้รับแจ้งการประเมิน

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดเก็บได้เองซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เป็นต้น

4. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่เชื่อมต่อเนื่องไปกับโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น

4.1 ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและที่ดินซึ่งเชื่อมต่อเนื่องกับ โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิคา มารดา บุตร หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้และไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย
ข้อสังเกต

4.1.1 ค่าภาษีผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตรา ร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี

4.1.2 ค่ารายปีคือจำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ในกรณีให้เช่า ให้ถือว่าค่าเช่าคือค่ารายปี

4.1.3 เงินเพิ่ม เป็นมาตรการทางแพ่ง เพื่อให้มีการชำระภาษีภายในกำหนด ตามมาตรา 43 ซึ่งพนักงานเก็บภาษีสามารถเรียกเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้เอง

4.1.4 ค่าปรับ เป็นโทษทางอาญา ซึ่งมีกำหนดไว้ในมาตรา 46,47 และ 48 โดย

พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเป็นผู้มีหน้าที่เปรียบเทียบปรับ และท้องถิ่นได้ขอรับเงินค่าปรับมาเป็นรายได้ของตนเอง

4.1.5 พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ประเมินภาษีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

4.1.6 พนักงานเก็บภาษี คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่จัดเก็บ รับชำระรวมทั้งเร่งรัดให้ชำระภาษี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

4.2 ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นภาษีไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่

4.2.1 พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

4.2.2 ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจกรรมของรัฐบาลหรือสาธารณะและทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการของการรถไฟโดยตรง

4.2.3 ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะ และ โรงเรียนสาธารณะซึ่งกระทำการกิจการที่ไม่ใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคลและใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

4.2.4 ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดียวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

4.2.5 โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งปิดไว้ตลอดปีและเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้าใน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

4.2.6 โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นของการเคหะแห่งชาติที่ผู้เช่าซื้ออยู่อาศัยเอง และมีได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรมหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้

4.2.6 โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่เฝ้ารักษาและซึ่งมิได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรม

4.3 การลดหย่อนภาษีหรือปลดภาษี

4.3.1 เมื่อปรากฏว่าผู้รับประเมินได้เสียหายเพราะทรัพย์สินว่างลงหรือชำรุดต้องซ่อมแซมส่วนสำคัญ

4.3.2 ผู้รับประเมินยื่นคำร้อง

4.3.3 ลดค่าภาษีลงตามส่วนที่เสียหาย หรือปลดค่าภาษีทั้งหมดก็ได้

4.4 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

4.4.1 เจ้าของทรัพย์สิน

4.4.2 เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและเจ้าของที่ดินเป็นคนละเจ้าของ เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างเป็นผู้หน้าที่เสียภาษีสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งหมดระยะเวลาการขึ้นแบบแสดงรายการทรัพย์สินเพื่อเสียภาษี

เจ้าของทรัพย์สินต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ภรค.2) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

4.5 การคำนวณภาษี

ภาษีโรงเรือนและที่ดินคิดจากค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี หรือค่าเช่า เช่น มีค่ารายปี 12,000 บาท ค่าภาษีจะเท่ากับ $12,000 \times 12.5 / 100$ เป็นเงินค่าภาษี 1,500 บาท ต่อปี

ค่ารายปีของทรัพย์สิน หมายถึง จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ เช่น บ้านให้เช่ารายเดือน 1,000 บาท ค่ารายปีของบ้านหลังนี้ก็คือ 12,000 บาท (หมายถึง ค่าเช่าทั้งปีของบ้านหลังนี้ $1,000 \times 12 = 12,000$ บาท)

4.5.1 ค่าภาษี

- 1) ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปี
- 2) อัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี

$$\text{ค่าภาษี} = \text{ค่ารายปี} \times 12.5 \%$$

4.5.2 ค่ารายปี

ค่ารายปี คือ จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ กรณีให้เช่าให้ถือค่าเช่าคือค่ารายปี กรณีมีเหตุดังต่อไปนี้

- 1) ค่าเช่ามิใช่จำนวนเงินอันสมควร
- 2) หากค่าเช่าไม่ได้เนื่องจากดำเนินกิจการเองหรือด้วยเหตุประการอื่น ให้

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินค่ารายปีตามหลักฐานหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด

1.5.3 เงินเพิ่ม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน เมื่อได้รับแจ้งการประเมินแล้ว จะต้องนำเงินค่าภาษีไปชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน มิฉะนั้นจะต้องเสียภาษีเพิ่ม ดังนี้

- 1) ถ้าชำระไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันพ้นกำหนดให้เพิ่มร้อยละ 2.5 ของค่าภาษีที่

ค้าง

- 2) ถ้าชำระเกิน 1 เดือน แต่ไม่เกิน 2 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 5 ของค่าภาษีที่ค้าง

- 3) ถ้าชำระเกิน 2 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 7.5 ของค่าภาษีที่ค้าง
- 4) ถ้าชำระเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีที่ค้าง

4.6 บทกำหนดโทษ

4.6.1 ผู้ใดละเลยไม่แสดงข้อความในแบบพิมพ์เพื่อแจ้งรายการทรัพย์สินตามความเป็นจริงตามความรู้เห็นของตนให้ครบถ้วน และรับรองความถูกต้องของข้อความดังกล่าวพร้อมทั้งลงวันที่ เดือน ปีและลงลายมือชื่อของตนกำกับไว้ เว้นแต่จะเป็นด้วยเหตุสุดวิสัย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

4.6.2 ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งรายการเพิ่มรายละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อเรียกหรือไม่นำพยานหลักฐานมาแสดงหรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม หรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถามผู้รับประกันในเรื่องใบแจ้งรายการต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

4.6.3 ผู้ใดยื่นข้อความเท็จ หรือให้ถ้อยคำเท็จ หรือตอบคำถามด้วยคำอันเป็นเท็จหรือ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือจัดหาทางให้ผู้อื่นหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนที่ควรที่ตีหรือโดยความเท็จ โดยเจตนาละเลย โดยฉ้อโกงโดยอุบายโดยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดทั้งสิ้นที่จะหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควรที่ตีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.7 การอุทธรณ์การประเมินภาษี

เมื่อผู้เสียภาษีได้รับการแจ้งการประเมินแล้ว ไม่พอใจในการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเห็นว่า ค่าภาษีสูงเกินไป หรือประเมินไม่ถูกต้อง ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ได้โดยยื่นอุทธรณ์ตามแบบที่กำหนด (กรด.9) ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งการประเมิน และเมื่อได้รับแจ้งผลการชี้ขาดแล้วยังไม่เป็นที่พอใจก็มีสิทธินำเรื่องร้องต่อศาลได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความให้ทราบคำชี้ขาด

2. ภาษีบำรุงท้องที่

พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินเป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่ม่น้ำ โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดิน ได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน ที่ดินที่เจ้าของที่ดิน ไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่

1. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
3. ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
4. ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ
5. ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัดไม่ว่าจะใช้ประกอบศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือที่ศาลเจ้า โดยมีได้หาผลประโยชน์
6. ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับผลประโยชน์ตอบแทน
7. ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือสนามบินของรัฐ
8. ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับ โรงเรือน ที่ต้องเสียภาษี โรงเรือนและที่ดินอยู่แล้ว
9. ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการจัดใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยเจ้าของที่ดินมิได้ใช้หรือหาผลประโยชน์ในที่ดินเฉพาะส่วนนั้น
10. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติหรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง
11. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการของสถานทูตหรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน
12. ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวงผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น
  - 2.1 กำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี

ให้เจ้าของที่ดินซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน(ภท.5) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคม ของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดิน แบบแสดงรายการที่ได้ยื่นไว้แล้วใช้ได้ทุกปีรอบระยะเวลา 4 ปี

    - 2.1.1 อัตราภาษีและการคำนวณภาษี
      - 1) อัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติแบ่งเป็น 34 อัตรา
      - 2) ราคาปานกลางที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาทให้เสียภาษีดังนี้ ราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาทแรก เสียภาษี 70 บาท

3) ส่วนที่เกิน 30,000 บาท เสียภาษี 10,000 บาท ต่อ 25 บาท

2.2 การคำนวณภาษี

ภาษีบำรุงท้องที่คำนวณจากราคาปานกลางของที่ดินที่คณะกรรมการตีราคาปานกลางที่ดินที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีคูณกับอัตราภาษี

เนื้อที่ดินเพื่อคำนวณภาษี (ไร่) = เนื้อที่ถือครอง - เนื้อที่เกณฑ์ลดหย่อน

ค่าภาษีต่อไร่ = ตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ท้ายพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่

2.2.1 บทกำหนดโทษ

1) ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) ผู้ใดจงใจไม่มาหรือยอมชี้เขต หรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) ผู้ใดขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการสำรวจเนื้อที่ดิน หรือปฏิบัติหน้าที่เพื่อการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระหรือขัดขวางเจ้าพนักงานประเมินในการปฏิบัติการตามหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับการอุทธรณ์การฟ้องศาล ถ้าเจ้าของที่ดินไม่เห็นฟ้องด้วยกับราคาปานกลางที่ดิน หรือเมื่อได้รับแจ้งการประเมินภาษีบำรุงท้องที่แล้ว เห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้โดยยื่นอุทธรณ์ผ่านเจ้าพนักงานประเมินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประกาศราคาปานกลางของที่ดินหรือวันที่รับการแจ้งประเมินแล้วแต่กรณี การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการเสียภาษีบำรุงท้องที่เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ขอ คำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือคำพิพากษาของศาลผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อศาลภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำแจ้งวินิจฉัยอุทธรณ์

3. ภาษีป้าย

พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3.1 ป้ายที่ต้องเสียภาษี

3.1.1 ป้ายที่ต้องเสียภาษีป้าย ได้แก่ ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ไม่ว่าจะแสดง หรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียนแกะสลัก จารึกหรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ

3.1.2 ไม่เป็นป้ายที่ได้รับการยกเว้นภาษีป้าย

3.2 ป้ายที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีป้าย ได้แก่

3.2.1 ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงแรมหรือสถาน และบริเวณของ โรงแรมหรือสถานนั้น เพื่อ

โฆษณาโรงแรมหรือสถาน

3.2.2 ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้า หรือที่สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า

3.2.3 ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว

3.2.4 ป้ายที่แสดงไว้ที่คนหรือสัตว์

3.2.5 ป้ายที่แสดงไว้ในอาคารที่ใช้ประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่น หรือภายในอาคารซึ่งเป็นที่รโหฐาน ทั้งนี้เพื่อหารายได้และแต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2542 กำหนดว่าต้องเป็นป้ายที่มีพื้นที่ไม่เกินสามตารางเมตร มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2542) แต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์

3.2.6 ป้ายของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

3.2.7 ป้ายที่องค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ และหน่วยงานที่นำรายได้ส่งรัฐ

3.2.8 ป้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

3.2.9 ป้ายของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น

3.2.10 ป้ายของผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งค่าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน

3.2.11 ป้ายของวัด หรือผู้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนา หรือการกุศลสาธารณะโดยเฉพาะ

3.2.12 ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ

3.2.13 ป้ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.3 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย

3.3.1 เจ้าของป้าย

3.3.2 ในกรณีที่ไม่มีผู้อื่นยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวเจ้าของป้ายนั้น ได้ให้ถือว่าผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย หรือที่ดินที่ป้ายนั้นติดตั้งหรือแสดงอยู่เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายตามลำดับ

3.4 ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีป้าย

3.4.1 เจ้าของป้ายที่มีหน้าที่เสียภาษีป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภป.1) ภายในเดือน มีนาคม ของทุกปี

3.4.2 ในกรณีที่ติดตั้งหรือแสดงป้ายภายหลังเดือนมีนาคม หรือติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายอันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้ายเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายใน 15 วัน นับแต่วันติดตั้งหรือแสดงป้าย หรือนับแต่วันเปลี่ยนแปลงแก้ไข

3.5 การคำนวณพื้นที่ป้าย อัตราค่าภาษีป้าย และการคำนวณภาษีป้าย

3.5.1 การคำนวณพื้นที่ป้าย

1) ป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ ส่วนกว้างที่สุด x ส่วนที่ยาวที่สุดของขอบเขตป้าย

2) ป้ายไม่มีขอบเขตกำหนดได้ถือตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตเพื่อกำหนด ส่วนที่กว้างที่สุด ยาวที่สุด แล้วคำนวณตาม 1.1

3) คำนวณพื้นที่เป็นตารางเซนติเมตร

3.5.2 อัตราภาษีป้าย แบ่งเป็น 3 อัตรา ดังนี้

1) อักษรไทยล้วน 3 บาท (ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร)

2) อักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ / ภาพ / เครื่องหมายอื่น 20 บาท (ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร)

3) ป้ายดังต่อไปนี้

ก. ไม่มีอักษรไทย

ข. อักษรไทยบางส่วนหรือทั้งหมดอยู่ได้ หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ 40 บาท (ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร)

3.5.2 ป้ายที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขพื้นที่ป้าย ข้อความ ภาพ หรือเครื่องหมายบางส่วนในป้ายได้เสียภาษีป้ายแล้วอันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้ายเพิ่มขึ้น ให้คิดอัตราตาม ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 แล้วแต่กรณีและให้เสียเฉพาะเงินภาษีที่เพิ่มขึ้นป้ายใดเสียต่ำกว่า 200 บาท ให้เสีย 200 บาท

3.5.3 การคำนวณภาษีป้าย

ให้คำนวณโดยนำพื้นที่ป้ายคูณด้วยอัตราภาษีป้าย เช่น ป้ายที่ต้องเสียภาษีมีพื้นที่ 10,000 ตารางเซนติเมตร เป็นป้ายประเภทที่ 2 จะต้องเสียภาษี ดังนี้

10,000 ตาราง 500 คูณ 20 เท่ากับ 400 บาท ($10,000 / 500 \times 20 = 400$ บาท)

แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร

1. ความหมายของภาษีอากร

ป็องพร ทองเล็ก (2550 : 1) กล่าวว่า ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่าภาษี คือ เงินที่รัฐหรือท้องถิ่นเรียกเก็บจากบุคคล เพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีมูลค่าเพิ่ม และ “อากร” คือค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งที่รัฐบาลเรียกเก็บ

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548 : 9) กล่าวว่า ประชาชนของรัฐทุกคนควรมีส่วนช่วยออกเงินสนับสนุนรัฐบาลให้ใกล้เคียงกับสัดส่วนความสามารถของแต่ละคนมากที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ควรมีส่วนช่วยในการออกเงินสนับสนุนให้แก่รัฐตามรายได้ ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับภายใต้การได้รับความคุ้มครองจากรัฐ

ริชาร์ด เอ มัสเกรบ และ เพจจี บี มัสเกรบ (Richard A. Musgrave and Peggy B. Musgrave. (1986 : 212) กล่าวว่า ภาษีอากรคือสิ่งที่ถูกดึงมาจากภาคเอกชน โดยที่รัฐบาลไม่มีพันธะที่จะต้องชดใช้คืนแต่ประการใด

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2546 : 129 -130) กล่าวว่า คำนิยามของภาษีอากรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ภาษี คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎร และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี

2. ภาษี คือ เงิน ได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชน ไปสู่ภาครัฐบาล ยกเว้นการกู้ยืมและการขายสินค้าหรือบริการในราคาทุนของรัฐบาล

บุญชนะ อัดถาวร (2516 : 38-39) ได้กล่าวถึง “ความมุ่งหมายในการเก็บภาษี” มี 3 ประการ คือ

1. เพื่อเก็บเป็นรายได้ (Revenue Objective)
2. เพื่อวางระเบียบหรือควบคุมความประพฤติของประชาชน (Sumptuary Objective)
3. เพื่อวางระเบียบ หรือรักษาระดับรายได้ของประชาชน (Compensatory Objective)

สรุปได้ว่า ภาษีอากร หมายถึง เงินที่รัฐบังคับเก็บจากบุคคลหรือภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษี

ในการพิจารณาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีสามารถแบ่งเป็น 3 หลักใหญ่ คือ หลักเกณฑ์ของ Adam Smith ซึ่งเป็นการวางหลักเกณฑ์เริ่มแรก หลักเกณฑ์จัดเก็บภาษีอากรที่ใช้ในปัจจุบัน และหลักความสามารถในการเสียภาษี (ไกรยุทธ ชีรตยา คี นันท์, 2525 : 139 ; อ้างถึงใน ไพรัช ตระการ ศีรินันท์, 2548 : 43)

2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีของ Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ชาวสก็อตแลนด์ ได้เสนอแนวความคิดในการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี ควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1.1 หลักความยุติธรรม ประชาชนทุกคนควรเสียภาษีตามสัดส่วนความสามารถในการเสียภาษีและตามผลประโยชน์ที่ได้รับ โดยพิจารณาจากรายได้ ทรัพย์สิน และการใช้จ่ายต่าง ๆ โดยผู้มีความสามารถในการเสียภาษีมากควรเสียภาษีมาก ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยควรเสียภาษีน้อย และผู้มีความสามารถในการเสียภาษีเท่ากันควรเสียภาษีเท่ากันหลักการสำคัญของหลักความสามารถในการเสียภาษีมียู่ 2 ประการ คือ หลักความยุติธรรมในแนวดิ่ง และหลักความยุติธรรมในแนวนอน

1) หลักความยุติธรรมในแนวดิ่ง (Vertical Equity) ตามหลักนี้ถือว่าผู้ที่อยู่ในสภาวะการณที่แตกต่างกันควร ได้รับการปฏิบัติทางภาษีอากรที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น นาย ก. 15 และ นาย ข. ต่างก็มีเงินได้เท่ากัน แต่นาย ก. มีภรรยาและมีบุตรผู้เยาว์ 3 คน ส่วนนาย ข. เป็นคนโสดหลักความยุติธรรมในแนวดิ่ง กล่าวว่าจะต้องปฏิบัติต่อนาย ก. และนาย ข. แยกต่างหาก กล่าวคือต้องเก็บภาษีนาย ก. น้อยกว่านาย ข. เพราะนาย ก. มีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรและภรรยา ส่วนนาย ข. ไม่มีภาระดังกล่าว

2) หลักความยุติธรรมในแนวนอน (Horizontal Equity) หลักการนี้กล่าวว่า ผู้เสียภาษีที่มีความสามารถในการเสียภาษีเท่ากัน ควร ได้รับการปฏิบัติทางภาษีอากรอย่างเท่าเทียมกัน ปัญหาที่มีอยู่ว่าจะใช้อะไรเป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีรายได้หรือรายจ่ายหรือความมั่นคง โดยทั่วไปก็ใช้รายได้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษี

2.1.2 หลักความแน่นอน (Certainty) ในการจัดเก็บภาษีอากรควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และต้องแจ้งให้ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบ เช่น วิธีการยื่นชำระภาษี วิธีการคำนวณภาษีที่ต้องชำระ การจัดเตรียมเอกสารรายงานต่าง ๆ เวลาในการยื่นชำระภาษี สถานที่ที่รับแบบชำระภาษี เป็นต้น เป็นการยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีได้ทางหนึ่ง

2.1.3 หลักความสะดวก (Convenience of Payment) ผู้ที่ทำหน้าที่ในการ

จัดเก็บภาษีอากรจะต้องคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนผู้เสียภาษีในการติดต่อกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บ การให้บริการต่าง ๆ ที่รวดเร็ว การให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางในการปฏิบัติต่าง ๆ พร้อมในการให้บริการ เอกสารการยื่นแบบต่าง ๆ สถานที่ยื่นแบบ เวลาในการให้บริการ เป็นต้น ตลอดจนการศึกษาและปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี เช่น การรับยื่นแบบด้วยสื่อทางคอมพิวเตอร์

2.1.4 หลักการประหยัด (Economy in Collection) จะต้องคำนึงถึงความประหยัดทั้งด้านประชาชนผู้ทำหน้าที่เสียภาษีและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากร โดยขบวนการในการชำระภาษีจะต้องมีต้นทุนต่ำที่สุด

2.2 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอากรที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ได้แก่

2.2.1 หลักความเป็นธรรม (Equity) ได้แก่ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นธรรมมีอยู่ 2 หลักใหญ่ คือ

1) หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ คือ ว่าผู้เสียภาษีอากรทุกคนควรเสียภาษีเท่ากัน ไม่คำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละคนซึ่งไม่เท่ากัน

2) หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ คือ หลักความสามารถในการเสียภาษีอากร คือ ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากควรเสียภาษีให้รัฐมาก และผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยควรเสียภาษีให้รัฐน้อยตามขนาดความสามารถที่ทำได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งในแนวนอนคือ ผู้มีรายได้เท่ากันเสียภาษีเท่ากัน และในแนวตั้งคือ ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีต่างกันเสียภาษีต่างกัน และหลักผลประโยชน์ที่ได้รับ คือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสินค้าหรือบริการใดๆ ของรัฐ ควรต้องเป็นผู้เสียภาษีตามสัดส่วนหรือประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งนี้รัฐควรมีการควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีบทลงโทษแก่ผู้ไม่ปฏิบัติตามด้วยเหตุผล และความเหมาะสม

2.2.2 หลักการเก็บภาษีอากรเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ใช้หลักการจำกัดรายจ่ายสุทธิ ถือว่าภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ภาษีอากรที่ลดการใช้จ่ายของภาคเอกชนลงได้ ยิ่งลดค่าใช้จ่ายได้มากย่อมถือว่ามีประสิทธิภาพมาก

2.2.3 หลักความเป็นกลาง (Neutrality) ถือว่าเป็นภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาดน้อยที่สุด กล่าวคือ การเก็บภาษีอากรจะต้องไม่เป็นการบิดเบือนแบบแผนในการผลิตของผู้ผลิตและแบบแผนในการบริโภคของผู้บริโภค อันจะทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ และไม่ก่อให้เกิดสวัสดิการสูงสุดต่อสังคม นักเศรษฐศาสตร์พิจารณาความเป็นกลางของภาษีโดยดูจากภาวะภาษีอากร โดยภาษีอากรประเภทใดเรียกเก็บแล้วก่อให้เกิดภาระส่วนเกินน้อยที่สุดถือว่าเป็นภาษีอากรที่มีความเป็นกลาง

2.2.4 หลักทำรายได้ดี (Productivity) ภาษีอากรที่ดีต้องสามารถทำรายได้ดี และเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้ประชาชาติเพื่อสนองความต้องการในด้านการใช้จ่ายและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาษีอากรที่สามารถทำรายได้ดีต้องมีลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ ฐานภาษีกว้างเพื่อให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้ได้มากโดยอัตราภาษีไม่สูงมากนัก ใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าและใช้วิธีประเมินภาษีตามราคามูลค่าซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้เพิ่มขึ้น เมื่อภาวะเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองโดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขอัตราภาษีบ่อยครั้ง และกลไกในการบริหารการจัดเก็บของรัฐจะต้องมีประสิทธิภาพพอสมควร เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

2.2.5 หลักความแน่นอน (Certainty) ภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะความแน่นอน 3 ประการที่สำคัญ คือ ความแน่นอนในด้านภาระภาษี ความแน่นอนของจำนวนเงินภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องเสีย และความแน่นอนในการทำนายรายได้จากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้

2.2.6 หลักประสิทธิภาพในการบริหาร (Administrative Efficiency) ภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพควรต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งจะพิจารณาจาก 2 ด้านด้วยกันก็คือ ทางด้านรัฐบาล และทางด้านประชาชนผู้เสียภาษี โดยทางด้านรัฐบาลควรพยายามจัดเก็บภาษีอากรที่เสียต้นทุนในการจัดเก็บต่ำและสามารถเก็บได้อย่างครบถ้วน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ และทางด้านผู้เสียภาษีไม่ควรให้ผู้เสียภาษีอากรต้องมีภาระและต้นทุนในการเสียภาษีอากรสูง อันเป็นการช่วยยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้สูงขึ้น

2.3 หลักความสามารถในการเสียภาษี ตามหลักการนี้ถือว่าภาษีที่ยุติธรรมจะต้องเก็บตามความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี กล่าวคือ ผู้มีความสามารถเสียภาษีมากก็ควรเสียมาก ผู้มีความสามารถเสียขี้น้อยก็ควรเสียขี้น้อย โดย ไม่คำนึงว่าประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐนั้นเป็นเท่าใด การวัดความสามารถในการเสียขี้นั้นต้องวัดที่อัตราประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีต้องเสียสละไป ซึ่งมีทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดเรื่องนี้ 3 ทฤษฎี คือ

2.3.1 ทฤษฎีความเสียสละสัมบูรณ์เท่ากัน (Equal absolute sacrifice theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าภาษีที่ยุติธรรมจะต้องเก็บในลักษณะที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียสละอัตราประโยชน์ไปเท่ากัน โดยไม่คำนึงว่าแต่ละคนมีอัตราประโยชน์น้อยอยู่ที่หน่วย สมมติว่าเราอาจวัดอัตราประโยชน์ที่แต่ละคนมีได้โดยมีหน่วยวัดเป็น Utile ทฤษฎีนี้บอกว่าจะต้องเก็บภาษีในลักษณะที่ทำให้ทุกคนต้องเสียสละอัตราประโยชน์ไปเป็นจำนวน Utile เท่ากัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าแต่ละคนจะมีอัตราประโยชน์น้อยอยู่ที่ utilite การเสียสละอัตราประโยชน์ไปเป็นจำนวน Utile เท่ากันนี้มีได้หมายความว่าทุกคนจะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเงินเท่ากันเพราะแต่ละคนมี Utility function ไม่เหมือนกัน

2.3.2 ทฤษฎีความเสียสละเป็นสัดส่วนเท่ากัน (Equal proportional sacrifice theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าภาษีที่ดีจะต้องเก็บในลักษณะที่บุคคลต้องเสียสละ Utility เป็นสัดส่วนเท่ากัน

สมมติว่านาย ก. มีอรรถประโยชน์รวมเท่ากับ 100 Utile จะเสียภาษีโดยเสียละอรรถประโยชน์ไป 16 Utile นาย ข. ซึ่งมีอรรถประโยชน์รวม 200 util จะต้องเสียภาษีโดยเสียละอรรถประโยชน์ไป 32 Utile จึงจะได้สัดส่วนเท่ากันคือ เสียภาษีเท่ากับ 16 % ของ Utile ที่ตนมีอยู่

2.3.3 ทฤษฎีความเสียสละส่วนเพิ่มเท่ากัน (Equal marginal sacrifice theory) ตามทฤษฎีนี้จะเก็บภาษีในลักษณะที่ทำให้บุคคลต้องเสียอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายเท่ากัน กล่าวคือถ้าอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม ของเงิน 1 บาท ของนาย ก. เท่ากับ 10 util ของนาย ข. เท่ากับ 40 util (นาย ข. จนกว่านาย ก. เงิน 1 บาท จึงให้ประโยชน์ต่อนาย ข. มากกว่านาย ก.) ถ้านาย ข. เสียภาษี 1 บาท นาย ก. ต้องเสียภาษี 4 บาท จึงมีการเสียสละส่วนเพิ่มเท่ากัน

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2546 : 145) กล่าวว่า Adam Smith ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีโดยทั่วไป และใช้เป็นรากฐานการศึกษาในปัจจุบัน 4 ประการ คือ

1. ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะกำกวมลักษณะและรูปแบบของภาษีอากรตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3. การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวัน เวลา สถานที่ ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

4. ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาล ได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ริชาร์ด เอ มัสเกรบ (Richard A. Musgrave) นักเศรษฐศาสตร์การคลังให้ความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะของ โครงสร้างภาษีอากรที่ดี (Requirements for A Good Tax Structure) ไว้ 7 ประการ คือ

1. รายได้ที่จัดเก็บได้มากพอ
2. มีความเท่าเทียมในการกระจายภาระภาษีทุกคนมีหน้าที่เสียภาษีอย่างเท่าเทียมกัน

3. ไม่ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อผู้ถูกเก็บภาษี และปัญหาผู้รับภาระภาษี คนสุดท้าย

4. ภาษีที่ดีต้องไม่กระทบต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจในเชิงที่ก่อให้เกิดภาระส่วนเกิน และถ้าจำเป็นต้องมีภาระส่วนเกินก็ต้องมีน้อยที่สุด

5. โครงสร้างภาษีต้องเอื้อประโยชน์ต่อนโยบายการคลังในด้านการรักษาเสถียรภาพและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

6. ระบบภาษีที่ดีต้องมีความเป็นธรรม ชัดเจน ไม่กำกวมในการบริหารและผู้เสียภาษีสามารถเข้าใจได้ง่าย

7. มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บน้อยที่สุดในขณะที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเก็บภาษีได้มากที่สุด

ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์ (2545 : 96 – 97) กล่าวว่าหลักในการจัดเก็บภาษีอากรมี 4 ประการ ดังนี้

1. มีความยุติธรรม (Fairness) อันเป็นลักษณะรากฐานสำคัญของการเสียภาษี ประชาชนควรเสียภาษีในสัดส่วนที่สามารถจ่ายได้ แนวคิดดังกล่าว เป็นแนวคิดของ อคัม สมิท ซึ่งนำมาปฏิบัติใช้เป็นรากฐานสำคัญในการวางหลักเกณฑ์การเสียภาษีอากร กล่าวคือ การเก็บภาษีของรัฐบาลจะต้องมีความเหมาะสม ประชาชนมีความสามารถในการจ่ายภาษีและเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับรายได้ที่ได้รับ

2. มีความชัดเจนและคงที่ ระบบภาษีอากรควรมีความชัดเจนและมีความคงที่ โดยมีการประมาณการภายใต้ระบบภาษีสมัยใหม่ หากระบบภาษีไม่มีความชัดเจนหรือไม่ได้ตั้งกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวลงไป อัตราภาษีไม่มีความคงที่ อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาสถานะเงินเฟ้อในระดับสูง อาจเกิดจากความไม่แน่นอนในการใช้กฎหมายภาษีอากร และความไม่ยุติธรรมในเรื่องภาษี

3. ความสะดวกและความประหยัด การเสียภาษีของประชาชนให้กับรัฐบาลควรง่ายและสะดวก เช่น วิธีการจ่ายภาษีโดยหักจากบัญชีธนาคาร ซึ่งรัฐบาลสหรัฐ อเมริกานำมาใช้ในปัจจุบัน

4. มีประสิทธิภาพ ระบบภาษีที่ดีควรมีโครงสร้างที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด ประการสำคัญ ภาษีต้องมีความเป็นกลาง (Tax Neutrality) กล่าวคือ ภาษีไม่ควรเป็นสาเหตุให้ประชาชนมีความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ลักษณะโครงสร้างภาษีที่มีความยืดหยุ่น (Elasticity) จะสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ดี ระบบภาษีอากรแบบก้าวหน้าภายใต้สถานะเศรษฐกิจที่กำลังเจริญเติบโต ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้อัตราภาษีเพิ่มเร็วกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น อัตราภาษีดังกล่าวมีผลให้รายได้ของประชาชนไม่เพิ่มสูงมากจนเป็นเหตุของความเปลี่ยนแปลงการบริโภคไปในทางฟุ่มเฟือยขณะเดียวกันจะสามารถรักษาระดับของสถานะเงินเฟ้อไม่ให้สูงมากนัก ทางตรงกันข้าม สถานะเศรษฐกิจถดถอย ระบบโครงสร้างจะมีผลต่ออัตราภาษีที่ลดลงในอัตราที่เร็วกว่าการลดลงของรายได้ทำให้ผู้เสียภาษียังคงมีความสามารถในการเสียภาษีและมีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์หรือลักษณะของระบบภาษีที่ดี จะต้องมีความเป็นธรรม ชัดเจน เข้าใจง่าย ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุด และมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บน้อยที่สุด แต่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีได้มากที่สุด

3. ขั้นตอนหลักในการจัดเก็บภาษีอากร

วีระศักดิ์ เตรือเทพ (2548 : 262 - 264) ได้บอกถึงขั้นตอนการจัดเก็บภาษีอากรที่สำคัญไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การวางแผนและเตรียมการ (Tax Collection Planning) เริ่มตั้งแต่การออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับภาษีอากร การกำหนดปฏิทินการบริหารงานภาษีอากรประจำปี ในขั้นตอนการวางแผนนี้ จำเป็นต้องมีการประมาณการรายได้ภาษีอากรประเภทต่าง ๆ สำหรับใช้ในการประเมินผลการจัดเก็บว่าเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีอากรเป็นจำนวนเท่าใด มีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีทั่วไปได้รับทราบ จัดทำคำแนะนำเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของประชาชน (Tax Education) จัดพิมพ์แบบแสดงรายการ และการกำหนดวัน เวลา และสถานที่เสียภาษีอากร เป็นต้น

3.2 การจัดทำทะเบียนผู้มีหน้าที่เสียภาษี (Taxpayer Registration) การจัดเก็บภาษีอากรจะต้องมีการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรแต่ละประเภทตามที่กฎหมายกำหนด มีข้อมูลที่แสดงถึงรายชื่อบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรในประเภทต่าง ๆ กำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บภาษี ข้อมูลที่แสดงถึงกิจกรรม ทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่ถูกนับเป็นฐานภาษี หลักฐานที่แสดงถึงผลการจัดเก็บภาษีย้อนหลัง เป็นต้น ทะเบียนภาษีอาจอยู่ในรูปเอกสารบัญชีรายชื่อ ในรูปฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ หรือฐานข้อมูลอื่นที่สามารถใช้ในการติดตามการเสียภาษีอากรได้

3.3 การประเมินภาระภาษี (Tax Assessment) ได้แก่ การรับแบบแสดงรายการเสียภาษีการวิเคราะห์และตรวจสอบแบบแสดงรายการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด จากนั้นเจ้าพนักงานจะประเมินมูลค่าฐานภาษีและรายการยกเว้นหรือหักการลดหย่อน การคำนวณจำนวนภาษีที่ประชาชนต้องจ่ายตามกฎหมาย ขั้นตอนนี้อาจรวมถึงการประเมินภาษีเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้เสียภาษีแสดงรายการภาษีไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง

3.4 การรับชำระเงินค่าภาษีอากรและบันทึกหลักฐาน (Tax Collection and Tax Record) ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจรับเงินสด เช็ค ธนาณัติ หรือตราสารการเงินประเภทต่าง ๆ จากผู้เสียภาษีอากรในจำนวนที่เท่ากับการประเมินภาระภาษีอากร การออกหลักฐานการรับชำระเงินภาษีอากร การเก็บรักษาเงินหรือเอกสารทางการเงิน ณ สถานที่รับชำระภาษี การบันทึกหลักฐานการรับชำระเงิน

ภาษีอากรตามระเบียบและวิธีการบัญชี การบันทึกหลักฐานการรับชำระภาษีในทะเบียนผู้เสียภาษีอากรทำให้ทราบได้ว่าผู้เสียภาษีรายใดได้ชำระภาษีอากรแล้ว และยังช่วยให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานได้ด้วย

3.5 การกำกับดูแล และควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย (Enforcement) ได้แก่ การติดตามและควบคุมว่าประชาชนผู้เสียภาษีอากรได้มีการเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ การติดตามการเสียภาษีของผู้เสียภาษีจำเป็นต้องมีทะเบียนรายชื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีไว้อย่างชัดเจนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามการเสียภาษีของประชาชนตามกฎหมายได้อย่างครบถ้วนการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอาจกระทำโดยอาศัยบทลงโทษ หรือการกำหนดเบี้ยปรับหรือเงินเพิ่ม หากประชาชนไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนตามกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงบทกำหนดโทษหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายและยินยอมเสียภาษีเพิ่มขึ้น หากระบบการจัดเก็บภาษีอากรขาดมาตรฐานในการควบคุมกำกับดูแล ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความละเลยหรือหย่อนยานของประชาชนในการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐได้ (Tax Delinquency)

3.6 การตรวจสอบภาษีอากร (Tax Audit) คือการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดเก็บภาษี และตรวจสอบความถูกต้องของการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในด้านการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดเก็บภาษี ได้แก่ การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีอากร การตรวจสอบทางการเงินและการบัญชีของการจัดเก็บภาษีอากร การตรวจสอบการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของทางราชการ และการตรวจสอบและได้ส่วนการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงาน เป็นต้น ส่วนการตรวจสอบการยื่นแบบการเสียภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษี จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของการยื่นแบบแสดงรายการและตรวจสอบถึงการแจ้งข้อมูลของผู้เสียภาษีให้แก่ทางราชการ ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐควรมีระบบการตรวจสอบติดตามการหลบหนีภาษีของผู้เสียภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลให้มีการชำระภาษีอย่างครบถ้วนอีกช่องทางหนึ่ง

3.7 การอุทธรณ์หรือการขอพิพาททางภาษีอากร (Tax Appeal Process) ในกรณีที่การยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือการประเมินภาระภาษีของเจ้าพนักงานไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้เสียภาษี อาจก่อให้เกิดความแตกต่างในการตีความกฎหมายภาษีอากรและนำไปสู่การเกิดข้อพิพาททางภาษีอากรได้ ควรเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ภาษีหากผู้เสียภาษีไม่เห็นด้วยกับการประเมินของเจ้าพนักงาน และหากไม่สามารถตกลงกันได้ ในขั้นของการอุทธรณ์หรือการไกล่เกลี่ย อาจจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางยุติธรรมเพื่อให้ข้อพิพาทผ่านการพิจารณาต่อไป

3.8 การทำบัญชีสรุปรายรับภาษี การยกเว้น ลดหย่อน และการประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Accounting and Tax Report) เมื่อมีการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนแล้ว จำเป็นต้องมีการรายงานผลการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร ซึ่งรวมถึงการจัดทำบัญชีรายการทางการเงินของการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่าง ๆ การรายงานผลการจัดเก็บภาษีอากรอันเนื่องมาจากการยกเว้น ลดหย่อนหรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษี การรวบรวมและประมวลสถิติแสดงประเภทและจำนวนเงินภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงเปรียบเทียบกับเป้าหมายการจัดเก็บ การแสดงรายการและจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร การจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาภายในส่วนราชการ เสนอต่อรัฐบาล รัฐสภาและประชาชน

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ 1) การวางแผนและเตรียมการ โดยเริ่มตั้งแต่การออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ การกำหนดปฏิทินประจำปี มีการประชาสัมพันธ์ 2) มีการจัดทำทะเบียนผู้มีหน้าที่เสียภาษี อาจอยู่ในรูปเอกสารบัญชีรายชื่อ ในรูปฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ 3) การประเมินภาระภาษี มีการรับแบบแสดงรายการเสียภาษี เพื่อประเมินมูลค่าฐานภาษี 4) การรับชำระเงินและบันทึกหลักฐาน เป็นการรับเงินสด เช็ค ธนาณัติ หรือตราสาร การเงินประเภทต่าง ๆ และออกหลักฐานการรับชำระเงิน 5) การกำกับดูแล และควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการติดตามควบคุมว่าประชาชนผู้เสียภาษีได้มีการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ 6) การตรวจสอบภาษีอากร เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดเก็บภาษี และการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีของประชาชน 7) การอุทธรณ์หรือการขอจัดซื้อพิพาททางภาษีอากร มีการเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์หากผู้เสียภาษีไม่เห็นด้วยกับการประเมินของเจ้าพนักงาน และ 8) การทำบัญชีสรุปรายรับภาษี การยกเว้น ลดหย่อน และการประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร เสนอต่อผู้บังคับบัญชาภายในส่วนราชการ เสนอต่อรัฐบาล และต่อรัฐสภาและประชาชน

4. ปัญหาในการจัดเก็บภาษีอากรของไทย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543 : 278) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีอากรของไทย ที่สำคัญไว้ 3 ประการ ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ตัวบทกฎหมายเป็นหัวใจของงานบริหารการจัดเก็บภาษีอากร เพราะเป็นฐานหลักที่ให้อำนาจปฏิบัติแก่พนักงานเจ้าหน้าที่และเป็นตัวกำหนดแนวทางปฏิบัติของการบริหาร จัดเก็บภาษีอากร ยิ่งบทบัญญัติของกฎหมายมีความรัดกุม และการตีความเข้าใจง่ายเพียงใด ย่อมทำให้กำลังความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานบริหารจัดเก็บภาษีดีขึ้น ในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของไทยมีปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการแก้ไขกฎหมายบ่อยครั้งจนทำให้กฎหมายมีความซับซ้อนและยากแก่การเข้าใจของ

คน โดยทั่วไป กฎหมายที่เป็นปัญหามากที่สุดในขณะนี้คือประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้เป็น
แนวปฏิบัติจัดเก็บของ

กรมสรรพากร เนื่องจากสาระสำคัญของประมวลรัษฎากรในส่วนที่เป็นวิธีการทางภาษีกับพิกัดอัตรา
ภาษีมิได้แยกออกจากกันอย่างชัดเจน คือ ในส่วนของวิธีการทางภาษี เช่น ขั้นตอนการชำระภาษี
หลักเกณฑ์การเสียภาษี เป็นต้น ส่วนพิกัดภาษีคือการแยกกลุ่มประเภทของสินค้าที่ต้องเสียภาษีและ
อัตรากา

4.2 ปัญหาโครงสร้างระบบภาษีอากร

4.2.1 ปัญหาสัดส่วนของภาษีทางตรงกับภาษีทางอ้อม ภาษีทางตรงที่รัฐเรียกเก็บมี
2 ชนิด เรียกว่า ภาษีเงินได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีทางอ้อมที่
เรียกเก็บได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีสถิติและอนุญาติ และภาษีสถิติและอื่น
สัดส่วนรายได้ภาษีอากรจากภาษีทางตรงมีเพียงร้อยละ 20 ของรายได้ทั้งหมด ขณะที่สัดส่วนรายได้
ภาษีทางอ้อมมีประมาณร้อยละ 80 ของรายได้ทั้งหมด การที่ประเทศไทยต้องพึ่งพารายได้จากภาษี
ทางอ้อมมาก มีผลทำให้ความยุติธรรมในทางภาษีอากรเสียไป เพราะภาระภาษีโดยรวมที่แท้จริงตกแก่
คนจนมากกว่าคนรวย และภาระภาษีโดยรวมมีลักษณะถดถอย (Regressive) การที่ประเทศไทย
เก็บภาษีทางตรงได้น้อยแสดงถึงลักษณะ 3 ประการคือ

ประการแรก ประเทศไทยยังมีระดับรายได้ต่อหัวของประชากรค่อนข้างต่ำ
ประการที่สอง ความสำนึกในการเสียภาษีของประชาชนยังมีน้อย
ประการที่สาม ระบบการจัดเก็บภาษีทางตรงของไทย โดยเฉพาะภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดาฯ ยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ

4.2.2 ปัญหาประเภทของภาษีที่เรียกเก็บมีน้อยชนิด ระบบภาษีอากรของไทย
ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในแง่ของชนิดภาษีที่เรียกเก็บมาเป็นเวลานาน ภาษีที่จัดเก็บซึ่งเป็นแหล่งรายได้
ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีการค้า ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงของ
รายได้ภาษีอากรจึงขึ้นอยู่กับ การปรับอัตรากาหรือการขยายฐานภาษีของภาษีแต่ละชนิด กลุ่มผู้
รับภาระภาษีจึงไม่กระจาย จึงควรมีการจัดเก็บภาษีใหม่ ๆ เช่น ภาษีมรดก ภาษีผลได้จากทุน เป็นต้น
เพื่อกระจายภาระภาษี

4.3 ปัญหาด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร

การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของไทย จะให้สัมฤทธิ์ผล ประชาชนผู้เสียภาษี
จะต้องมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี นอกจากนี้ในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรก็ประสบ
ปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ได้แก่

4.3.1 ปัญหาที่เกิดจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษี มีดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีส่วนใหญ่ต้องทำงานหลายอย่าง จึงไม่มี

ความชำนาญเฉพาะด้าน เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายแต่ละครั้ง หากไม่ติดตามหรือตื่นตัวอยู่เสมอ ก็อาจมีผลเสียต่อการประเมินภาษีได้

2) ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี เจ้าหน้าที่บางระดับมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในสภาพสังคมปัจจุบัน เมื่อมีอำนาจในตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวย อาจทำให้แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวได้

3) เจ้าหน้าที่อาจเรียกร้อยรับสินบนโดยมิชอบ โดยการร่วมมือกับผู้เสียภาษี โดยการประเมินภาษีต่ำกว่าความเป็นจริง เมื่อผู้เสียภาษีไม่ให้ความร่วมมือก็อาจหน่วงเหนี่ยวขั้นตอนพิธีการชำระภาษีให้ช้าลง

4.3.2 ปัญหาที่เกิดจากฝ่ายผู้เสียภาษี มีดังนี้

1) ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ยังขาดสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีหรือความเต็มใจที่จะเสียภาษี

2) สำหรับภาษีศุลกากรมีการลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้าบางประเภท

3) ภาษีสรรพสามิต หากจะมีการหลีกเลี่ยงภาษีก็อาจทำได้โดยการปลอมแปลงแสตมป์และนำแสตมป์ที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่

กล่าวโดยสรุป ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ 1) กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ที่เป็นตัวกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน เนื่องจากมีการแก้ไขกฎหมายบ่อยครั้งจนทำให้กฎหมายมีความซับซ้อนและยากแก่การเข้าใจ ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือประมวลรัษฎากร 2) โครงสร้างระบบภาษีอากร มีปัญหาสำคัญของภาษีทางตรงกับภาษีทางอ้อม การที่ประเทศไทยต้องพึ่งพารายได้จากภาษีทางอ้อม มีผลทำให้ความยุติธรรมเสียไป เพราะภาระภาษีตกแก่คนจนมากกว่าคนรวย และปัญหาประเภทของภาษีที่เรียกเก็บมีน้อยชนิด ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการปรับอัตราภาษีหรือการขยายฐานภาษีแต่ละชนิด 3) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เจ้าหน้าที่อาจเรียกร้อยรับสินบนโดยมิชอบ ผู้ที่เสียภาษียังขาดจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี ทำให้เกิดปัญหาต่อการจัดเก็บภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

1. การวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548 : 268) กล่าวว่า การวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หมายถึงการประเมินต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากร โดยทั่วไปต้นทุนค่าใช้จ่ายของการจัดเก็บภาษีอากรประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.1 ค่าใช้จ่ายของหน่วยจัดเก็บภาษีที่ใช้ไปในการจัดเก็บภาษี (Tax Collection Costs)

1.2 ค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือองค์กรที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษี (Tax Compliance Costs)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2543 : 273 – 274) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรก็คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดด้วย ลักษณะความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าใช้จ่ายมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับกรณีที่น่าไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น นอกเหนือจากที่กล่าว การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพย่อมจะมีผลทางด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรม รัฐมีรายได้มากขึ้น อันเป็นการลดภาระด้านการขาดดุลและการได้เงินมาพัฒนาหรือใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่จะถือว่าการจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่จำเป็นต้องมีเครื่องชี้ (Indicator) หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้น เพื่อกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมี 3 วิธี ดังนี้

1. วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of Collection) อดัม สมิท ถือหลักว่า การจัดเก็บภาษีที่ดีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มาก แต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษียิ่งมากด้วย เช่นนี้อาจทำให้เงินรายได้ภาษีอากรเหลือน้อยลง โดยทั่วไปแล้วการวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้ มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีที่เก็บได้ ถ้าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่เก็บได้ต่ำ ก็แสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง อย่างไรก็ตามข้อสังเกตว่า การที่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บที่ต่ำนั้นอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น รัฐบาลจ้างเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนน้อย หรือรัฐบาลอาจจะจ้างเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาน้อย โดยให้ค่าจ้างหรือเงินเดือนต่ำ

2. วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields VS Potential Yields) ตามวิธีนี้ เราจะต้องคำนวณว่าในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท ถ้าจะจัดเก็บให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยควร ได้รายได้เท่าใด แล้วเปรียบเทียบรายได้ที่จะได้จริงของภาษีประเภทนั้น ๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ ก็จะทำให้เรารู้ว่าการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3. วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ตามวิธีนี้จะถือว่าหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่าย มีข้อความแจ่มชัด และสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรที่จะปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องปรึกษาทนายความที่มี

ชื่อเสียงด้านตีความกฎหมายหรือการจ้างนักบัญชีมีชื่อมาพิจารณารูปบัญชีที่นักกฎหมายภาษีอากรระบุไว้

2. ประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ของท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547 : 401-403) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทจะมีคุณลักษณะเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ แสวงหาช่องทางในการพัฒนาตนเองทุก ๆ ด้าน เพื่อให้รัฐบาลมีความเชื่อถือในความสามารที่จะรับภาระอันเกิดจากการกระจายอำนาจได้อย่างหมดกังวล และเมื่อศักยภาพในการบริหารกิจการ ในหน้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง และสามารถแก้ปัญหา ได้อย่างเป็นผลดีและทันต่อเหตุการณ์ การแสวงหาช่องทางในการเพิ่มรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกต้อง ชอบธรรม เป็นกิจกรรมที่ทุกท้องถิ่นจะต้องพัฒนาและดำเนินการให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าการบริหารกิจการต่าง ๆ จะเกิดผลดีหรือสำเร็จ ไม่ได้เลยถ้าขาดปัจจัยในด้านทุนหรือเงิน การหารายได้ เป็นช่องทางที่ทุกองค์กรพยายามดำเนินการให้เกิดผลดีมากที่สุด การหารายได้ หมายถึง การแสวงหาที่มาจากของรายได้เพิ่มขึ้นและทั้งนี้จะต้องเป็นแหล่งที่มาที่มีความเหมาะสมชอบธรรม และถ้าเป็นไปได้ควรที่จะให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีด้วย เพราะจะทำให้การหารายได้เป็น ไปอย่างราบรื่นปราศจากการต่อต้านหรือการหลีกเลี่ยง การแสวงหาแหล่งที่มาของรายได้ใหม่ ซึ่งได้แก่

1. พิจารณาปรับปรุงภาษีที่ล้ำสมัยและไม่เป็นธรรม การแสวงหารายได้ใหม่ในลักษณะนี้อาจกระทำได้ 2 ทาง คือ ทางหนึ่งพิจารณาขุดเล็กภาษีบางประเภทที่ล้ำสมัย ไม่เป็นธรรม หรือมีรายได้น้อย ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ในชุมชนเกษตรกรรม หรือในท้องถิ่นที่ที่ดินใช้เพื่อกิจการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ภาษีประเภทนี้มีข้อยกเว้นมาก อัตราภาษีต่ำ และเป็นภาระแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นอย่างมาก แต่ในการจัดเก็บก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีอื่นที่ทำรายได้มากกว่าและมีเหตุผลที่ชอบธรรมมากกว่า รายได้จากภาษีลักษณะเช่นนี้เปรียบเทียบกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการบริหารการจัดเก็บจะมีลักษณะ ได้ไม่คุ้มเสียสมควรที่จะพิจารณายกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและเป็นผลดีเสียใหม่

2. เพิ่มประเภทของภาษี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องความมีอิสระในการกำหนดจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น เช่น ท้องถิ่นที่มีทรัพยากรในการท่องเที่ยว ควรมีสถิติกำหนดภาษีของท้องถิ่นเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม เช่น ภาษีอาหารและเครื่องดื่ม ภาษีที่พักแรม ภาษียานพาหนะที่เข้ามาใช้บริการซึ่งท้องถิ่นมีภาระต้องซ่อมแซมหรือจัดความสะดวกในการจราจร ภาษีหรือค่าธรรมเนียมเข้าชม โบราณสถาน โบราณวัตถุหรือสถานท่องเที่ยวต่าง ๆ ของท้องถิ่น เป็นต้น ภาษีประเภทนี้อาจเรียกว่าเป็น “ภาษีเสริมของท้องถิ่น” (Added

Local Tax) ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจพิจารณากำหนดอัตราและประเภทของภาษีที่แตกต่างกันได้ตามความเหมาะสมของทรัพยากรที่ท้องถิ่นนั้นมี และตามความเห็นชอบร่วมกันระหว่างประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. นโยบายการให้รางวัล เป็นอีกหนึ่งประการหนึ่งที่จะทำให้ท้องถิ่นสามารถหารายได้เพิ่มขึ้นอย่างเป็นกอบเป็นกำ เพราะการให้รางวัลผู้มีหน้าที่เสียภาษีครบถ้วน ไม่หลีกเลี่ยงจะมีลักษณะเป็นมาตรการจูงใจให้การหลีกเลี่ยงเสียภาษีสลดลง รางวัลอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก ได้แก่ การลดภาษีให้แก่ผู้ที่ชำระภาษีครบถ้วน ตามกำหนดเวลาตามสัดส่วนของภาษีที่ได้เสียหรือชำระให้แก่ท้องถิ่น

ลักษณะที่สอง ทำเป็นบัตรประกาศเกียรติคุณมอบให้แก่ผู้ชำระภาษีครบถ้วนตามกำหนดเวลาในฐานะเป็นพลเมืองดีแห่งชุมชนที่ทุกคนควรให้เกียรติและยึดถือเป็นแบบอย่างที่ดี

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ ความสามารถในการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ จากผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีได้อย่างครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่มีการคัดค้านเพราะการรื้อไหลของการจัดเก็บภาษี ไม่เพียงแต่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยากจน ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะบริหารงานในหน้าที่ให้เกิดผลดีเท่านั้น หากแต่จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ยังมีกรณีเลียนแบบหรือทำตามมากเท่าใด ยิ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีปัญหาด้านการเงินการคลังมากขึ้น การจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการตามหลักการดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2547 : 401-403)

1. มีระบบข้อมูลที่ทันสมัย ข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างไว้อย่างครบถ้วนและทันสมัย แต่เดิมมาท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลได้สร้าง “แผนที่ภาษี” ขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับภาษีทุกประเภทในเทศบาล แผนที่ภาษีจะแสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี ประเภทของภาษี อัตราภาษี ทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ที่ตั้งของทรัพย์สิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน โดยแผนที่ภาษีของเทศบาลจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น “โซน” (Zone) แต่ละโซน แบ่งที่ดินเป็น “บล็อก” (Block) ภายในบล็อกแบ่งย่อยเป็น “แปลง” (Lot) ที่ดินซึ่งอาจมีสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ก็ตาม แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางรูปแบบอาจไม่มีการสร้างระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัยเช่นเดียวกับเทศบาล เพราะเหตุผลว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดใหม่หรือขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลที่ยกฐานะจากสุขาภิบาล เป็นต้น จึงสมควรที่จะได้ชี้แจงถึงคุณประโยชน์ของการสร้างระบบข้อมูลที่ครบถ้วนและทันสมัยเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กรมีข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรให้ครบถ้วนและทันสมัย เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นที่ครบถ้วนมีประสิทธิภาพ

2. เร่งรัดการจัดเก็บ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้อันเกิดจากภาษีอากรและอื่น ๆ ครบถ้วนและทันสมัยแล้ว มาตรการที่จำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่อง ก็คือ การจัดเก็บภาษีดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีที่ขาดประสิทธิภาพอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความเกียจคร้านไม่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที การเห็นแก่ผลประโยชน์แลกเปลี่ยนโดยมิชอบ การหลีกเลี่ยงการจัดเก็บเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ พวกพ้อง สาเหตุดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน่าวิตก ทางแก้ปัญหาในเรื่องนี้จะต้องพยายามขจัดปัญหาซึ่งเป็นสาเหตุให้หมดสิ้นไป การให้รางวัลผู้ทำดีและลงโทษผู้ทำชั่วในหน้าที่การงาน การจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมน่าจะเป็นหนทางที่จะแก้ปัญหาได้อย่างน่าพอใจควรนำมาใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความเคยชินและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการอย่างน่าพอใจ ซึ่งเป็นความปรารถนาสูงสุดของเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

3. มาตรการตรวจสอบ เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและเป็นมาตรการที่จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีขึ้น เพราะถ้าขาดการตรวจสอบในการจัดเก็บภาษี องค์กรไม่รู้ว่าการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าไม่ครบถ้วนมีอุปสรรคปัญหาอย่างไร ควรจะแก้ไขอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในด้านการเงินการคลังขึ้น อันจะนำไปสู่ปัญหาการบริหารงานด้านอื่น ๆ ตามมา ซึ่งเป็นผลเสียแก่องค์กรเป็นอย่างมาก มาตรการตรวจสอบอาจทำได้หลายรูปแบบ ผู้บังคับบัญชาควรจะต้องเลือกกำหนดรูปแบบระยะเวลาและผู้มีอำนาจตรวจสอบที่เหมาะสมและเกิดผลดีแก่องค์กรเป็นสำคัญ โดยอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาและกำหนดมาตรการตรวจสอบที่บุคลากรขององค์กรมีความเห็นพ้องต้องกันที่จะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

จากการสังเคราะห์แนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำให้ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดตัวแปรคือสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

สภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา หมายถึง การที่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา สละเงินเพื่อมอบให้รัฐจัดเก็บเป็นเงินภาษีอากร โดยรัฐจะใช้จ่ายเงินไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม สภาพการจ่ายเงินภาษี ประกอบด้วย

1. ประชาชนจ่ายเงินภาษีก่อนกำหนด หมายถึง ภาษีโรงเรือนและที่ดิน จ่ายก่อนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี ภาษีป้ายจ่ายก่อนวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี และภาษีบำรุงท้องที่จ่ายก่อนวันที่ 30 เมษายน ของทุกปี

2. ประชาชนจ่ายเงินภาษีหลังกำหนด หมายถึง ภาษีโรงเรือนและที่ดิน จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม เป็นต้นไป ภาษีป้ายจ่ายตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน เป็นต้นไป และภาษีบำรุงท้องที่จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม เป็นต้นไป

3. ปัจจัยจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2543 : 274) กล่าวว่า การบริหารจัดการเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้ได้รายได้ภาษีอากรเต็มเม็ดเต็มหน่วยและลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชน ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจ่ายภาษี หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายภาษีของท้องถิ่น และเกี่ยวกับการจ่ายเงินภาษี ซึ่งมีผลต่อสภาพการจ่ายเงินภาษี การเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษี ประชาชนสามารถจำแนกประเภทของภาษีแต่ละตัวได้ชัดเจน ประชาชนทราบเกณฑ์ในการประเมินภาษีทั้งสามประเภท

2. อัตราการจัดเก็บภาษี หมายถึง ระดับรายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการจ่ายเงินภาษีของประชาชน การกำหนดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำที่ต้องเสียภาษีแต่ละประเภท

3. แนวทางในการจัดเก็บภาษี หมายถึง ความสามารถในการจำแนกประเภทภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราจัดเก็บเองได้ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ความเหมาะสมของอัตราภาษีที่เรียกเก็บจากผู้เสียภาษีแนวทางในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีความเป็นธรรมและมีความเสมอภาค การขอลดหย่อนเงินภาษีและการขอคืนภาษีกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต้องเสียภาษีมีความเหมาะสม

4. การให้บริการ หมายถึง สภาพการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง มีป้ายบอกสถานที่ ป้ายบอกงานแต่ละงานอย่างชัดเจน สถานที่มีความสะดวกสบาย และมีการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึง มีนโยบายการให้รางวัลใจให้มีการชำระภาษี อัตราค่าจ้างของพนักงานผู้จัดเก็บ รายได้มีเพียงพอกับปริมาณงาน พนักงานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายภาษีอากร เอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน และให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี มีการติดตามเร่งรัดการจัดเก็บภาษีให้ทันตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

5. ความตระหนักในการเสียภาษี หมายถึง จิตสำนึกในการชำระภาษีของประชาชน ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหราและถือว่าการชำระภาษีเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำทุก ๆ ปี เป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีอันเนื่องมาจากการมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการ และประโยชน์จากการเสียภาษี

การจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ คือ ประชาชนผู้เสียภาษีมักมีความตระหนักรู้ในการเสียภาษีที่ค่อนข้างสูง แนวทางในการจัดเก็บภาษีไม่มีความซับซ้อน ง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี พนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจ่ายภาษี และอัตราการจัดเก็บภาษีก็มีส่วนสำคัญในการจ่ายเงินภาษีของประชาชน นอกจากนี้ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นำของประเทศและผู้นำทางด้านธุรกิจจะต้องปฏิบัติตัวเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีอากรทั่วไป และพยายามมิให้มีการหลบเลี่ยงภาษีอากร (Tax Evasion) เพราะการหลบเลี่ยงภาษีอากรเป็นช่องทางของความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและมีส่วนทำให้ผู้เสียภาษีถูกต้องอยู่แล้วเกิดความท้อแท้และไม่มีกำลังใจในการเสียภาษี

พูนศรี สงวนชีพ และ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ (2538 : 215) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการบริหารภาษีอากร ว่าประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ดังนี้

1. บุคคลในการบริหาร ในการจัดเก็บภาษีอากรใด ๆ ก็ตาม ตัวบุคคลในการบริหารเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมายภาษีอากรเป็นอย่างดี ได้รับการอบรมในด้านการบัญชี และทางด้านเศรษฐศาสตร์มาพอสมควร จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตัวเองอย่างดี และมีศีลธรรมประจำใจสูงพอสมควร เพราะงานภาษีอากรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเงินทองจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ต้องมีเครื่องนุ่งห่มใจเพื่อมิให้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเงินตราได้โดยง่าย

2. กฎหมายภาษีอากร กฎหมายภาษีอากรที่จะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรจะต้องเป็นกฎหมายที่มีข้อความรัดกุม และคำจำกัดความต่าง ๆ แจ่มแจ้ง และบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากรจะต้องไม่ได้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรมากเกินไปนัก

3. ความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับภาษีอากร ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อภาษีอากรเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารภาษีอากร ถ้าหากประชาชนมีความรู้สึกเห็นชอบด้วยกับกฎหมายภาษีอากร การบริหารภาษีอากร ก็เป็นไปโดยง่าย และเก็บเงินเข้ารัฐ ได้เป็นจำนวนมาก แต่ถ้าประชาชนมีความขัดแย้งก็จะทำให้รัฐบาลจะต้องประสบความยุ่งยากมากในการจัดเก็บ

4. การใช้เงินตราในวงการเศรษฐกิจ (Degree of Monetization) ถ้าหากมีการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการดำเนินการเศรษฐกิจ รัฐบาลก็สามารถจัดเก็บภาษีได้ง่ายขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่สามารถจะรู้ได้อย่างแน่นอนเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะเสียภาษีอากร

จากการสังเคราะห์แนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และแนวคิดของพูนศรี สงวนชีพ และ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดปัจจัยจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจ่ายภาษี หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายภาษีของท้องถิ่น และเกี่ยวกับการจ่ายเงินภาษี ซึ่งมีผลต่อสภาพการจ่ายเงินภาษี การเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษี ประชาชนสามารถจำแนกประเภทของภาษีแต่ละตัวได้ชัดเจน ประชาชนทราบเกณฑ์ในการประเมินภาษีทั้งสามประเภท

2. อัตราการจัดเก็บภาษี หมายถึง ระดับรายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการจ่ายเงินภาษีของประชาชน การกำหนดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำที่ต้องเสียภาษีแต่ละประเภท

3. แนวทางในการจัดเก็บภาษี หมายถึง ความสามารถในการจำแนกประเภทภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราจัดเก็บเองได้ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ความเหมาะสมของอัตราภาษีที่เรียกเก็บจากผู้เสียภาษีแนวทางในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีความเป็นธรรมและมีความเสมอภาค การขอลดหย่อนเงินภาษีและการขอคืนภาษีกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต้องเสียภาษีมีความเหมาะสม

4. การให้บริการ หมายถึง สภาพการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง มีป้ายบอกสถานที่ ป้ายบอกงานแต่ละงานอย่างชัดเจน สถานที่มีความสะดวกสบาย และมีการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึง มีนโยบายการให้รางวัลใจให้มีการชำระภาษี อัตราค่าส่งของพนักงานผู้จัดเก็บ รายได้มีเพียงพอกับปริมาณงาน พนักงานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายอากร เอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน และให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี มีการติดตามเร่งรัดการจัดเก็บภาษีให้ทันตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

5. ความตระหนักในการเสียภาษี หมายถึง จิตสำนึกในการชำระภาษีของประชาชน ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหราและถือว่าการชำระภาษีเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำทุก ๆ ปี เป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีอันเนื่องมาจากการมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการ และประโยชน์จากการเสียภาษี

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบล ยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตาม

มาตรา 43 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ตาม
 มาตรา 44 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 113 ตอนพิเศษ 52 ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539
 ดังนั้นกระทรวงมหาดไทย จึงได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ตามประกาศ
 กระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา
 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2539

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอ อาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา
 อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา. 2556-2558 : 5 -16)

1.1 ที่ตั้ง

ตำบลโหรา เป็นตำบลหนึ่งของอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่บ้าน
 รวมไทย หมู่ที่ 4 ตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาควัฒนออกเฉียงเหนือของ
 ประเทศไทย มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยคิดตามระยะทางการเดินทางโดยสายประมาณ 530
 กิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภออาจสามารถ ห่างจากอำเภออาจสามารถประมาณ 7
 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 34 กิโลเมตร

1.2 สภาพภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรมีลักษณะเป็นที่ราบสูง
 มีลักษณะเป็นทุ่งกว้างเหมาะสำหรับการทำนาปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์

1.3 เนื้อที่

เนื้อที่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรมีพื้นที่ทั้งหมด
 ประมาณ 40.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,156.25 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับหน่วยการ
 ปกครองอื่น ๆ ดังนี้ คือ ทิศเหนือ ติดกับตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ ทิศใต้ติดกับตำบลหนอง
 หิน อำเภอเมืองสรวง ทิศตะวันออก ติดกับตำบลอาจสามารถและตำบลหนองขาม อำเภออาจสามารถ
 ทิศตะวันตก ติดกับตำบลหนองบัวและตำบลขี้เหล็ก อำเภออาจสามารถ (องค์การบริหารส่วนตำบล
 โหรา. 2556-2558 : 5)

1.4 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา มีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครอง ดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านน้ำเงิน
หมู่ที่ 2	บ้านโหรา
หมู่ที่ 3	บ้านแคน

- หมู่ที่ 4 บ้านรวมไทย
- หมู่ที่ 5 บ้านหนองหว้า
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองย่างจั่ว
- หมู่ที่ 7 บ้านหนองม่วงส้ม
- หมู่ที่ 8 บ้านหนองเต่า
- หมู่ที่ 9 บ้านโนนนาริ
- หมู่ที่ 10 บ้านโนนหาด
- หมู่ที่ 11 บ้านหนองนาหล้า
- หมู่ที่ 12 บ้านหนองเสื่อ
- หมู่ที่ 13 บ้านแคนใหม่
- หมู่ที่ 14 บ้านโนนดุม

1.5 ประชากร

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรามีประชากรทั้งสิ้น 7,614 คน แยกเป็นชาย 3,763 คน หญิง 3,851 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 189.17 คน/ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรตำบลโหรา

หมู่ที่/บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ 1 บ้านน้ำเงิน	303	267	570
หมู่ 2 บ้านโหรา	311	342	653
หมู่ 3 บ้านแคน	407	387	794
หมู่ 4 บ้านรวมไทย	416	402	818
หมู่ 5 บ้านหนองหว้า	193	231	424
หมู่ 6 บ้านหนองย่างจั่ว	231	244	475
หมู่ 7 บ้านหนองม่วงส้ม	270	262	532
หมู่ 8 บ้านหนองเต่า	219	204	423
หมู่ 9 บ้านโนนนาริ	155	161	316
หมู่ 10 บ้านโนนหาด	348	344	692
หมู่ 11 บ้านหนองนาหล้า	279	315	594
หมู่ 12 บ้านหนองเสื่อ	10	118	218

หมู่ที่/บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ 13 บ้านแคนใหม่	343	371	714
หมู่ 14 บ้านโนนดุม	188	203	391
รวม	3,763	3,851	7,614

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา (2555-2556 : 6)

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหราส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชระยะสั้น และรับจ้าง ตามลำดับ แรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือนเป็นสำคัญหากแรงงานไม่เพียงพอจะทำการจ้างแรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามาช่วย เมื่อสิ้นสุดฤดูการผลิตแรงงานที่ว่างงานจากภาคเกษตรกรรมจะไปรับจ้างทำงานทั่วไปในจังหวัดใกล้เคียงและกรุงเทพฯ

2.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา

ปั้มน้ำมันหัวจ่าย	1	แห่ง
ปั้มน้ำมันขนาดเล็ก(ปั้มหลอด)	2	แห่ง
โรงสีข้าวขนาดเล็ก	31	แห่ง
ฟาร์มปศุสัตว์	8	แห่ง
ร้านขายของชำเบ็ดเตล็ด	52	แห่ง
สถานค้าชุมชน (ตลาด)	1	แห่ง
ร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม	7	แห่ง
ร้านขายอาหาร	15	แห่ง
ร้านซ่อม		
(1) ซ่อมรถยนต์/จักรยานยนต์	10	แห่ง
(2) เคาะฟันสี	2	แห่ง
เย็บกระเป๋า	5	แห่ง

3. สภาพสังคม

3.1 ข้อมูลด้านการศึกษา

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา มีสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา 5 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 3 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 14 แห่ง

3.1.1 ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา

- 1) โรงเรียนบ้านแคนวันครู(2503) จำนวนครู 27 คน นักเรียน 421 คน
อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 15.59
- 2) โรงเรียนบ้านโหรา จำนวนครู 6 คน นักเรียน 64 คน อัตราส่วนครู :
นักเรียน = 1 : 10.66
- 3) โรงเรียนบ้านหนองหว้า จำนวนครู 5 คน นักเรียน 67 คน
อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 13.4
- 4) โรงเรียนบ้านหนองย่างจั่ว จำนวนครู 10 คน นักเรียน 122 คน
อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 12.2
- 5) โรงเรียนบ้านหนองนาหล้า จำนวนครู 5 คน นักเรียน 87 คน
อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 17.4
- 6) โรงเรียนบ้านน้ำเงิน จำนวนครู 2 คน นักเรียน 16 คน
อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 8
- 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนบ้านหนองย่างจั่ว มีผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2
คน นักเรียน 43 คน อัตราส่วนผู้ดูแลเด็ก : เด็ก = 1 : 21.5
- 8) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนบ้านหนองนาหล้า มีผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1
คน นักเรียน 34 คน อัตราส่วนผู้ดูแลเด็ก : เด็ก = 1 : 34
- 9) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนบ้านแคน มีผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน เด็ก
89 คน อัตราส่วนผู้ดูแลเด็ก : เด็ก = 1 : 29.67

3.2 ข้อมูลด้านศาสนา

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา มีสถาบัน/องค์กรทางศาสนา วัด 9 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง สถานที่ที่มีความทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่มาประกอบพิธีทางศาสนาในงานบุญ งานประเพณี และวันนักขัตฤกษ์ต่างๆ ดังนี้

วัดท่ายางชุมชนน้ำเงิน บ้านน้ำเงิน หมู่ที่ 1

วัดสว่างโหรา บ้านโหรา หมู่ที่ 2

- วัดบ้านแคน บ้านแคน หมู่ที่ 3
- วัดป่าสามัคคีธรรม บ้านแคนใหม่ หมู่ที่ 13
- วัดรัตนมงคลาราม บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 5
- วัดศรีหาราชบูรณะ บ้านหนองย่างจั่ว หมู่ที่ 6
- วัดศรีสมบูรณ์ บ้านหนองม่วงส้ม หมู่ที่ 7
- วัดธีระสีมา บ้านหนองเต่า หมู่ที่ 8
- วัดเวฬุวนาราม บ้านโนนนาริ หมู่ที่ 9
- วัดคัมภีร์ในหนองนาหล้า บ้านหนองนาหล้า หมู่ที่ 11

3.3 ข้อมูลด้านการสาธารณสุข

มีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โหรา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านรวมไทย มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 5 คน อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 186 คน อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

4. ศักยภาพในตำบล

4.1 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา

ด้านการเมืองการบริหาร การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ทำหน้าที่ นิติบัญญัติและควบคุมฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 28 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คนหนึ่งและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอ อาจสามารถแต่งตั้งจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. นายกององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ทำหน้าที่บริหารราชการของ องค์การบริหารส่วนตำบลโหราให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติและนโยบาย ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ทั้งนี้มีปลัดกององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างรองจากนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย

ส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็นสำนัก / ส่วน โดยมีหัวหน้าส่วนการบริหารที่เรียกว่า หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา และหัวหน้าส่วนการศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนัก / ส่วน นั้น ๆ มีอัตรากำลัง ทั้งหมด 34 คน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา. 2555 : 15-16)

สำนักปลัด มีบุคลากร 13 คน ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนตำบล 8 คน พนักงานจ้าง 5 คน

ส่วนการคลัง มีบุคลากร 8 คน ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนตำบล 4 คน พนักงานจ้าง 4 คน

ส่วนโยธา มีบุคลากร 4 คน ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนตำบล 2 คน พนักงานจ้าง 2 คน

ส่วนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม มีบุคลากร 9 คน ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนตำบล 3 คน พนักงานจ้าง 6 คน

5. ข้อมูลรายได้ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2555 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลรายได้ ปีงบประมาณ 2555 ประกอบด้วย

5.1 รายได้ที่จัดเก็บเอง	520,323.97 บาท
5.1.1 หมวดภาษีอากร	108,183.80 บาท
1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	33,662.01 บาท
2) ภาษีบำรุงท้อง	69,137.79 บาท
3) ภาษีป้าย	5,384.00 บาท
5.1.2 หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต	26,041.99 บาท
1) ค่าใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	11,450.00 บาท
2) ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับใบอนุญาตการขายสุรา	64.99 บาท
3) ค่าธรรมเนียมปิดโปรยติคตั้งประกาศหรือแผ่นปลิว	110.00 บาท
4) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนพาณิชย์	400.00 บาท
5) ค่าปรับผู้กระทำผิดกฎหมายจราจรทางบก	3,200.00 บาท
6) ค่าปรับผู้กระทำผิดกฎหมายและข้อบังคับท้องถิ่น	960.00 บาท
7) ค่าปรับผิดสัญญา	9,835.00 บาท
8) ค่าใบอนุญาตอื่น ๆ	22.00 บาท

5.1.3	หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	218,668.18 บาท
	1) ค่าเช่าหรือบริการสถานที่	3,000.00 บาท
	2) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	215,668.18 บาท
5.1.4	หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์	400.00 บาท
	รายได้จากสาธารณูปโภคอื่น ๆ	400.00 บาท
5.1.5	หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด	37,930.00 บาท
	1) ค่าจำหน่ายเศษของ	330.00 บาท
	2) ค่าขายแบบแปลน	36,000.00 บาท
	3) รายได้เบ็ดเตล็ด/ค่าสมัครสอบ	1,600.00 บาท
5.1.6	หมวดรายได้จากทุน	129,100.00 บาท
	รายได้จากทุนอื่น ๆ (กองทุนแพทย์ฉุกเฉิน)	129,100.00 บาท
5.2	รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้	6,514,724.68 บาท
	หมวดภาษีจัดสรร	6,514,724.68 บาท
	ภาษีมูลค่าเพิ่ม 1 ใน	92,428,366.17 บาท
	ภาษีธุรกิจเฉพาะ	35,808.90 บาท
	ภาษีสุรา	1,278,876.80 บาท
	ภาษีสรรพสามิต	2,298,190.40 บาท
	ค่าภาคหลวงแร่	35,614.13 บาท
	ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	93,462.28 บาท
	ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน	344,406.00 บาท
5.3	รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้	2,567,584.00 บาท
	หมวดภาษีจัดสรร	2,567,584.00 บาท
	ภาษีมูลค่าเพิ่มตาม พ.ร.บ.กำหนดแผนฯ	2,567,584.00 บาท
5.4	เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	19,476,202.00 บาท
5.4.1	หมวดเงินอุดหนุนทั่วไป	10,544,186.00 บาท
5.4.2	หมวดเงินอุดหนุนระบุดูอุปสงค์	8,932,016.00 บาท
	รวมรายได้ทั้งสิ้น	29,078,834.65 บาท

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล โหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดตั้งขึ้น ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2539 มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการ บริหารจัดการด้านการเงินการคลังรวมทั้งด้านการบริหารงานบุคคล ได้โดยอิสระ ซึ่งกำกับดูแลโดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา มีเขตการ

ปกครองทั้งหมด 14 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,614 คน การบริหารงานในองค์กร ได้แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็น 4 ส่วน คือ สำนักปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม มีอัตรากำลังทั้งหมด 34 คน ข้อมูลรายได้ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2555 ประกอบด้วย รายได้ที่จัดเก็บเอง 520,323.97 บาท รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ 6,514,724.68 บาท รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ 2,567,584 บาท เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 19,476,202 บาท รวมเงินงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราสามารถใช้บริการงานได้ในปี 2555 จำนวนทั้งสิ้น 29,078,834.65 บาท สภาพปัญหาด้านการจัดหารายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราประสบอยู่คือการจัดเก็บภาษีได้ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดซึ่งประกอบด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน เก็บได้ล่าช้ากว่ากำหนด จำนวน 19,466.01 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.82 ภาษีบำรุงท้องที่ จำนวน 15,687 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.68 ภาษีป้าย จำนวน 1,744 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.39 โดยภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลโหราจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ล่าช้ากว่ากำหนด จำนวน 36,897.01 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.10 นั้นแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ พจนาศัย วิชัยยา (2545 : 77-82) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษี องค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั่ง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั่ง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั่ง ประชากรทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 7 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 280 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั่ง มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูง ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่เสียภาษีในระดับมาก ขณะที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีที่ประสบมาก คือ ปัญหาการไม่สามารถติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีตามที่อยู่ได้ ประชาชนมาชำระภาษีไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด และมักต่อรองที่จะชำระภาษี จึงควรแก้ไขด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงเวลาให้มากยิ่งขึ้น

สุพจน์ แสงฉาย (2545 : 83-92) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีของเทศบาล

เมืองลำพูน เพื่อศึกษาแนวโน้มของรายได้จากภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเอง เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี กลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนที่มีหน้าที่ชำระภาษี จำนวน 358 คน และบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน จำนวน 26 คน ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน โดยภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากภาษีโรงเรียนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ในขณะที่ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์มีแนวโน้มลดลง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกเรื่องภาษี เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการไปชำระภาษี เทศบาลยังมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาษีแก่ประชาชนน้อย บุคคลที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีมีน้อยเกินไปและขาดความกระตือรือร้น ขาดข้อมูลในการจัดเก็บภาษี และยังมีแนวโน้มรายได้จากงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง เจ้าของทรัพย์สิน ไม่มาขึ้นแบบเพื่อเสียภาษีด้วยตนเอง ไม่มีการเตรียมเอกสารในการยื่นแบบแสดงภาษี รวมทั้งมีการแจ้งรายการเสียภาษีไม่ตรงกับความเป็นจริงและยื่นแบบแสดงรายการภาษีเกินกำหนดระยะเวลา บางรายไม่มาเสียภาษีหลังจากที่ได้รับแจ้ง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีบางฉบับยังล้าหลังและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เครือวัลย์ อุเจริญ (2546 : 81-85) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่และองค์การบริหารส่วนตำบลสง่าบ้าน อำเภอค้อยสะเกต จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กซึ่งมีรายได้ไม่น้อยไม่เพียงพอค่าใช้จ่ายในรอบปีงบประมาณ เพื่อศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น ว่ามีผลต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ และเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชากร จำนวน 100 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กและที่มีรายได้น้อย คือการขาดความเป็นอิสระในการกำหนดอัตราภาษีหรือฐานภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้ ต้องพึ่งหลักเกณฑ์การจัดเก็บจากส่วนกลางเป็นหลัก ด้านผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีต้องเป็นทำเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้ชาวบ้านไปชำระภาษี องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำแผนที่ภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้ กระตุ้นบทบาทของผู้นำท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของการเสียภาษีและมีความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ

แววดาว ศรีคำสุข (2546 : 62-70) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 113 แห่ง จากการศึกษาพบว่า ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีโรงเรียนและที่ดินคือผู้เสีย

ภานีไม่เข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหลักภานีอากรที่ดีกล่าวว่า จะต้องมีความสะดวกและไม่ยุ่งยากต่อการชำระภานีของผู้เสียภานี ปัญหาจากการจัดเก็บภานีบำรุงห้องที่ คือการสำรวจที่ดินเพื่อเสียภานีบำรุงห้องที่มีความยุ่งยาก หลักภานีอากรที่ดี กล่าวว่าจะต้องมีประสิทธิภาพ ปัญหาการจัดเก็บภานีป่าคือ ผู้เสียภานีไม่เข้าใจ กฎระเบียบ ข้อบังคับของพระราชบัญญัติภานีป่า หลักภานีอากรที่ดีกล่าวว่าจะต้องมีความสะดวกและไม่ยุ่งยากต่อการชำระภานีของผู้เสียภานีง่ายต่อการเข้าใจ

อุบล ชะไวทย์ (2547 : 86-93) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภานีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประเภทรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้จริงกับประเภทที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้อำนาจแก่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บได้ และเพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 อบต. ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของ อบต.คือ การไม่ได้จัดทำแผนที่ภานีและทะเบียนทรัพย์สิน และพบปัญหาในการจัดเก็บรายได้ดังนี้ ปัญหาด้านองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บรายได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้มีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการบริหารจัดเก็บภานี ไม่ได้จัดทำทะเบียนทรัพย์สินและแผนที่ภานี รวมทั้งไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภานีได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม จากการมีฐานภานีแคบ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการเสียภานีและประชาชนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการชำระภานีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ณัฐชนัน ก้อนจำปา (2549 : 79-85) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภานีขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บรายได้ ศึกษาระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้และปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บรายได้ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง และข้อมูลส่วนบุคคลในด้านอาชีพ รายได้ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างน้อยกับปัจจัยการบริหารการจัดเก็บรายได้ สำหรับระดับความรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการบริหารการจัดเก็บรายได้ในด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างภานีและการบริหารจัดการและการให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยเช่นกัน

ธรรมรัตน์ กิตติวิบูลย์ (2550 : 54-61) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภานีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการชำระภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน จากการศึกษาพบว่า การจัดเก็บรายได้โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับดี ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บจัดเก็บภาษี พบว่า ความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก ความร่วมมือ ความดีในการชำระภาษีของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการชำระภาษี อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคคือขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ

เสาวลักษณ์ ใจเรือน (2551: 83-91) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาหาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี ประชากรจำนวน 22 คน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านนโยบายการจัดเก็บภาษี ด้านจิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจและความเต็มใจในการชำระภาษีและด้านการกำหนดอัตราภาษีเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี คิดเป็นร้อยละ 100 และเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่ามีประสิทธิภาพทางการจัดเก็บภาษีมีการพัฒนาทางการจัดเก็บภาษีได้ดีขึ้น สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย ประชาชนยินยอมจ่ายภาษีด้วยความสมัครใจ

วาสนา ขอนทอง (2553 : 86-91) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร พนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร บรรยาการที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรและ โครงสร้างภาษีอากร กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร และหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร โครงสร้างภาษี

อาคาร บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายอาคาร และพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ปัญญาประดับ จรเช็ก (2554 : 68-73) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยโดยภาพรวมความคิดเห็นของประชาชน มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รองลงมา คือ ด้านบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี รองลงมาคือ ควรจัดให้มีการบริการออกเก็บภาษีนอกสถานที่ และให้เจ้าหน้าที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับ

เกษแก้ว ศรีวิชัย (2555 : 112-119) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกคุณภาพสูงและต่ำของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 เพื่อสร้างสมการจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูแบ่งออกเป็นกลุ่มสูงและต่ำ มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านความเป็นผู้ใฝ่รู้ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านการได้รับการนิเทศ สมการจำแนกประเภทที่ได้สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกของกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูง ได้ถูกต้องร้อยละ 85.1 และกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่ำ ได้ถูกต้องร้อยละ 81.1 ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าสมการจำแนกกลุ่มสามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกของครูทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 83.1 เมื่อพิจารณาปัจจัยที่สามารถจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มี

อิทธิพลในการจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงและต่ำ ออกจากกัน ได้ มี 4 ปัจจัย

ชามปรุพท์ บัวงาม (2556 : 119-123) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจำแนกการมีคูร์กในวัยเรียนของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกการมีคูร์กในวัยเรียน สร้างสมการจำแนกกลุ่มการมีคูร์กในวัยเรียน และเพื่อตรวจสอบคุณภาพสมการจำแนกการมีคูร์กในวัยเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน จำนวน 396 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่ม นักเรียนที่มีคูร์กในวัยเรียนระหว่างกลุ่มมีคูร์กและกลุ่ม ไม่มีคูร์กพบว่า ตัวแปรด้าน โรงเรียน การรับรู้ ข่าวสารเรื่องเพศ เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมการมีคูร์กในวัยเรียน เจตคติด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีคูร์กในวัยเรียน กลุ่มมีคูร์กและกลุ่ม ไม่มีคูร์ก มี 2 ตัวแปร ประกอบด้วย เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมการมีคูร์กในวัยเรียน และการรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศ เมื่อใช้ปัจจัยจำแนกกลุ่มที่ได้ไปสร้างสมการจำแนกกลุ่ม สามารถ พยากรณ์การเป็นสมาชิกของทั้งสองกลุ่ม ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 59.6

ลักขณา มาลัยเถาว์ (2556 : 113-117) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจำแนกความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความ ฉลาดทางอารมณ์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยจำแนกความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อสร้างสมการจำแนกประเภทของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 350 คน ผล การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปัจจัยทั้ง 6 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ ความวิตกกังวล เทคโนโลยีสารสนเทศ ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทาง อารมณ์ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจำแนกความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ปัจจัยที่สามารถจำแนกนักเรียนที่ มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ มีจำนวน 4 ปัจจัย เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง และด้าน การอบรมเลี้ยงดู ส่วนอีก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความวิตกกังวลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและต่ำ ได้เพราะทั้งสองปัจจัยมีค่าวิคัล แลมบ์ ดา มากซึ่งอำนาจในการจำแนกจะน้อยลงหรือจำแนกไม่ได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการจ่ายเงิน ภาษีของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เสียภาษี ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้าน

บุคลากร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ปัจจัยด้านลักษณะของ กฎหมายภาษีอากร พนักงานผู้จัดเก็บภาษี บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร และโครงสร้างภาษีอากร ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายการจัดเก็บภาษี ด้านจิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจและความเต็มใจในการชำระภาษี ด้านการกำหนดอัตราภาษี ความถี่ ในการชำระภาษีของประชาชน ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ภาษี ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การขาดความเป็นอิสระในการกำหนดอัตราภาษีหรือฐานภาษีเพื่อ จัดเก็บรายได้ ปัจจัยด้านผู้นำท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี สามารถสรุปผล การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ตามตารางที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2 สรุปผลการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
พจนานต์ วิจัยยา	ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษี องค์การบริหารส่วนตำบลป่าครั้ง อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่	2545	-สถานภาพครอบครัว -ความพึงพอใจต่อการชำระภาษี -ความรู้ความเข้าใจในเรื่องรายได้ ท้องถิ่น -ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี อากร	-ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี	ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขต อบต.ป่าครั้ง จำนวน 280 คนและบุคลากร ของอบต. จำนวน 7 คน	อบต.ป่าครั้ง มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูง ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่เสียภาษีในระดับมาก ขณะที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีที่ประสบมาก คือ ปัญหาการไม่สามารถติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีตามที่อยู่ได้ ประชาชนมาชำระภาษีไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด และมีภักดีรองที่จะชำระภาษี จึงควรแก้ไขด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงเวลาให้มากยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ศุภजनุ แสงฉาย	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน	2545	ปัจจัยส่วนบุคคล -เพศ, อายุ, สถานภาพ, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ระดับการศึกษา, การรับรู้ข้อมูล, การประชาสัมพันธ์, ความรู้เกี่ยวกับภาษี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การจัดเก็บภาษี -สถานที่ทำงาน, ระเบียบกฎหมาย, ตำแหน่งหน้าที่, ความรับผิดชอบ, การอบรม	รายได้จากการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนเพิ่มขึ้น	บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ฝ่ายคลังและประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เทศบาลเมืองลำพูน	แนวโน้มการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน โดยภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ในขณะที่ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์มีแนวโน้มลดลง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกเรื่องภาษี เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการไปชำระภาษี เทศบาลยังมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาษีแก่ประชาชนน้อย บุคคลที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษียังมีน้อยเกินไปและขาดความกระตือรือร้น ขาดข้อมูลในการจัดเก็บภาษี และยังไม่มีการนำรายได้จาก

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
สุพจน์ แสงฉาย	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน	2545	,การประชาสัมพันธ์			งบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง เจ้าของทรัพย์สินไม่มาขึ้นแบบเพื่อเสียภาษีด้วยตนเอง ไม่มีการเตรียมเอกสารในการยื่นแบบแสดงภาษี รวมทั้งมีการแจ้งรายการเสียภาษีไม่ตรงกับความเป็นจริงและยื่นแบบแสดงรายการภาษีเกินกำหนดระยะเวลา บางรายไม่มาเสียภาษีหลังจากที่ได้รับแจ้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีบางฉบับยังล่าช้าและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
เครือวัลย์ อุเจริญ	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีสีกษากองคการ บริหารส่วนตำบล ตลาดีใหญ่และ องค์การบริหารส่วน ตำบลสง่างาม อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่	2546	-บทบาทของผู้นำท้องถิ่น -ความเป็นอิสระในการกำหนดอัตราภาษี -ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บรายได้ของ อบต.ขนาดเล็ก	ผู้นำท้องถิ่น, สมาชิก อบต., และพนักงาน ของ อบต. ตลาดีใหญ่ และ อบต. สง่างาม จำนวน 100 คน	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บ รายได้ของ อบต.ขนาดเล็กและที่มี รายได้น้อย คือการขาดความเป็น อิสระในการกำหนดอัตราภาษีหรือ ฐานภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้ ต้องพึ่ง หลักเกณฑ์การจัดเก็บจากส่วนกลาง เป็นหลัก ด้านผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการสร้าง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีต้องเป็น ทำเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้ ชาวบ้านไปชำระภาษี อบต.ต้อง จัดทำแผนที่ภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้ กระตุ้นบทบาทของผู้นำท้องถิ่นให้ เห็นความสำคัญของการเสียภาษีและ มีความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบ.

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
แหวาดาว ศรีคำ สุข	ปัญหาในการจัดเก็บ ภาษีบำรุงท้องถิ่นของ เจ้าหน้าที่องค์การ บริหารส่วนตำบลใน เขตจังหวัดเชียงใหม่	2546	-ปัญหาจากการ จัดเก็บภาษีโรงเรียน และที่ดิน -ปัญหาจากการ จัดเก็บภาษีบำรุง ท้องถิ่น -ปัญหาจากการ จัดเก็บภาษีป้าย	ปัญหาในการจัดเก็บ ภาษีบำรุงท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่ องค์การ บริหารส่วน ตำบลในเขต จังหวัด เชียงใหม่ที่ เกี่ยวข้องกับ งานจัดเก็บ รายได้ จำนวน 113 แห่ง	ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีโรงเรียน และที่ดินคือผู้เสียภาษีไม่เข้าใจใน กฎระเบียบ ข้อบังคับของพรบ.ที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งหลักภาษีอากรที่ติดถ้าว ว่าจะต้องมีความสะดวกและไม่ ยุ่งยากต่อการชำระภาษีของผู้เสียภาษี ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น คือการสำรวจที่ดินเพื่อเสียภาษีบำรุง ท้องถิ่นที่มีความยุ่งยาก หลักภาษีอากรที่ ดี กล่าวว่าจะต้องมีประสิทธิภาพ ปัญหาการจัดเก็บภาษีป้ายคือ ผู้เสีย ภาษีไม่เข้าใจ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของพรบ.ภาษีป้าย หลักภาษีอากรที่ดี กล่าวว่าจะต้องมีความสะดวกและไม่ ยุ่งยากต่อการชำระภาษี

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
อุบล ะโรทัย	ปัญหาการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่	2547	-ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม -ระดับชั้นของ อบต. -ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง -การบริหารงานจัดเก็บรายได้ -การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี -สารสนเทศช่วยในการจัดเก็บรายได้	รายได้ของ อบต. และปัญหาในการจัดเก็บรายได้ของ อบต.	เจ้าหน้าที่ของ อบต. ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ที่รับหน้าที่ตรวจสอบรายได้อีก 8 จำนวน 30 อบต.	ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของ อบต. คือการไม่ได้จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และพบปัญหาในการจัดเก็บรายได้ ดังนี้ ปัญหาด้านองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บรายได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้มีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ไม่ได้จัดทำทะเบียนทรัพย์สินและแผนที่ภาษี รวมทั้งไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม จากกรณีฐานภาษีแคบ ประชาชน

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
อุบล ยะไวทย์	ปัญหาการจัดการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่	2547				ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการเสียภาษีและประชาชนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการชำระภาษีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ณัฐชนัน ก้อนจำปา	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีสีกษาองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	2549	-ปัจจัยส่วนบุคคล -ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของ อบต.ช่วยทราย	ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ -ปัจจัยด้านบุคลากร -ปัจจัยด้านงบประมาณ -ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ -ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีและ	ประชาชนผู้เสียภาษีให้ อบต.ช่วยทราย จำนวน 325 ราย	ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง และข้อมูลส่วนบุคคลในด้านอาชีพ รายได้ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างน้อยกับปัจจัยการบริหารการจัดเก็บรายได้ สำหรับระดับความรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการบริหาร

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ณัฐชนัน ก้อนจำปา	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	2549	ตัวแปรต้น	การบริหารจัดการ -ปัจจัยเกี่ยวกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วม	กลุ่มตัวอย่าง	การจัดเก็บรายได้ในด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ และการให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยเช่นกัน
ธรรมรัตน์ กิตติวิบูลย์	ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	2550	-ปัจจัยด้านประชาชนผู้เสียภาษี -การรับรู้ข่าวสารการชำระภาษี -อัตราภาษีและประเภทภาษี -ความถี่ของการ	ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร -จัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย	บุคลากร อบต.หนองหารที่รับผิดชอบงานจัดเก็บรายได้และประชาชน	การจัดเก็บรายได้โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับดี ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีพบว่า ความรู้ความเข้าใจ จัดสำนึก ความร่วมมือ ความถี่ในการชำระภาษีของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อ

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ธรรมรัตน์ กิตติวิบูลย์	ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	2550	ชำระภาษี - ความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีของประชาชน - ความร่วมมือและจิตสำนึกในการเสียภาษีของประชาชน	จัดเก็บภาษีต่ำ - ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวก - มีการคำนวณภาษีที่ชัดเจน - อัตราภาษีมีความเหมาะสม - ลดการหลบเลี่ยงภาษี	ของ อบต. หนองหาร รวม 360 คน	ประสิทธิภาพการจัดเก็บจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการชำระภาษี อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคคือขาดการประชาสัมพันธ์ที่พอ

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
เสาวลักษณ์ ใจเรื่อน	ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งต่อม อำเภอ สันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่	2551	ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษี -ด้านสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ -ด้านการบริหาร จัดการ -ด้านบุคลากร -ด้านนโยบายการ จัดเก็บภาษี -ด้านจิตสำนึกความรู้ ความเข้าใจและเต็ม ใจในการชำระภาษี -ด้านการกำหนด อัตราภาษี	การพัฒนาปรับปรุง ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษี	เจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบ งานจัดเก็บ รายได้ของ อบต.ทุ่ง ต่อม 2 คน และ ประชาชนผู้ เสียภาษีให้ อบต.ทุ่ง ต่อม 20 คน รวม ประชากร จำนวน 22 คน	ปัจจัยด้านสถานที่ วัตถุประสงค์ ด้าน การบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้าน นโยบายการจัดเก็บภาษี ด้าน จิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจและ ความเต็มใจในการชำระภาษีและด้าน การกำหนดอัตราภาษีเป็นปัจจัยที่มี ผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 100 และ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่า ประสิทธิภาพทางการจัดเก็บภาษีมี การพัฒนาทางการจัดเก็บภาษีได้ดี ขึ้น สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ตามเป้าหมาย ประชาชนยินยอมจ่าย ภาษีด้วยความสมัครใจ

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
วาสนา ขอนทอง	แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษีของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัด กำแพงเพชร	2553	-ลักษณะของ กฎหมายภาษีอากร -โครงสร้างภาษี อากร -บรรยากาศที่ เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติ ตามกฎหมายภาษี อากร -พนักงานผู้จัดเก็บ ภาษีอากร	ประสิทธิภาพการ จัดเก็บรายได้ของ อปท. -ความถูกต้อง ครบถ้วนในการ จัดเก็บภาษี -ความคุ้มค่าของ ค่าใช้จ่ายในการ จัดเก็บภาษี -มาตรการตรวจสอบ	ผู้บริหาร ,ปลัด อบต., เจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบ งานจัดเก็บ รายได้ จำนวน 186 คน	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ การจัดเก็บรายได้โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมากและ ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้าน ลักษณะของกฎหมายภาษีอากร โครงสร้างภาษีอากร บรรยากาศที่ เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ภาษีอากร และพนักงานผู้จัดเก็บภาษี อากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ปัญญาประดับ จรเอ็กกา	ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วน ตำบลปะเตียบ อำเภอ คูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	2554	-ปัจจัยด้านบุคลากร -ปัจจัยด้าน งบประมาณ -ปัจจัยด้านสถานที่ -ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ -ปัจจัยด้านการมี ส่วนร่วมของ ประชาชน	ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการ จัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วน ตำบลปะเตียบ อำเภอ คูเมือง จังหวัด บุรีรัมย์	ประชาชนผู้ เสียภาษีให้ อบต. ปะเตียบ จำนวน 320 คน	ความคิดเห็นของประชาชน โดย ภาพรวมมีผลต่อประสิทธิภาพการ จัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลปะเตียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน งบประมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชน รองลงมา คือ ด้าน บุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ข้อเสนอแนะ อื่นๆ ให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์การ จัดเก็บภาษี รองลงมาคือ ควรจัดให้มี

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
บุญชูประดับ จรเอ้กา	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	2554	ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สำคัญ	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สำคัญ	ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2	การบริการออกเก็บภาษีนอกสถานที่และให้เจ้าหน้าที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับ
เกศแก้ว ศรีวิชัย	ปัจจัยจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2	2555	ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สำคัญ	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สำคัญ	ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขตพื้นที่	ปัจจัยที่สามารถจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูแบ่งออกเป็นกลุ่มสูงและต่ำ มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านความเป็นผู้ใฝ่รู้ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านการได้รับการปฏิบัติ การนิเทศ สมการจำแนกประเภทที่ได้สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิก

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
เกศแก้ว ศรีวิชัย	ปัจจัยจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2	2555	-แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน -การได้รับการนิเทศ	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ -ด้านการเตรียมการ -ด้านการดำเนินการ -ด้านการวัดและประเมินผล	เขต 2	ของกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูง ได้ถูกต้องร้อยละ 85.1 และกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่ำ ได้ถูกต้องร้อยละ 81.1 ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าสมการจำแนกกลุ่มสามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกของครูทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 83.1 เมื่อพิจารณาปัจจัยที่สามารถจำแนกคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มครูที่มีคุณภาพการจัดการ

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
เกศแก้ว ศรีวิชัย	ปัจจัยจำแนกคุณภาพ การจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของครูใน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	2555				เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงและต่ำออกจากกัน ได้ มี 4 ปัจจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ธามปรุพท์ บัวงาม	ปัจจัยจำแนกการมี ตัวรักในวัยเรียนของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	2556	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การมีตัวรักในวัยเรียน ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ปัจจัยภายนอก -ด้านครอบครัว -ด้านโรงเรียน -ด้านชุมชน -ด้านการรับรู้ ข่าวสารเรื่องเพศ ปัจจัยภายใน -ด้านรู้สึกมีคุณค่าใน ตนเอง -ด้านเจตคติที่มีต่อ พฤติกรรมกรรมการมีตัวรัก	การมีตัวรักในวัยเรียน ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา -มีตัวรักในวัยเรียน -ไม่มีตัวรักในวัยเรียน	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่1-6 จำนวน 396 คน	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของ ตัวแปรในกลุ่มนักเรียนที่มีตัวรักในวัย เรียนระหว่างกลุ่มมีตัวรักและกลุ่มไม่ มีตัวรักพบว่า ตัวแปรด้าน โรงเรียน การรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศ เจตคติที่มี ต่อพฤติกรรมกรรมการมีตัวรักในวัยเรียน เจตคติด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ไทยมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 ตัวแปรที่ สามารถจำแนกนักเรียนที่มีตัวรักในวัย เรียน กลุ่มมีตัวรักและกลุ่มไม่มีตัวรัก มี 2 ตัวแปร ประกอบด้วย เจตคติที่มีต่อ พฤติกรรมกรรมการมีตัวรักในวัยเรียนและ การรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศ เมื่อใช้ ปัจจัยจำแนกกลุ่มที่ได้ไปสร้าง

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่ม ตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ชามปฐพี บัวงาม	ปัจจัยจำแนกการมี ตุ๊กตในวัยเรียนของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 26	2556	ในวัยเรียน -ด้านเจตคติด้าน ศีลธรรมและ วัฒนธรรมไทย			สมการจำแนกกลุ่ม สามารถพยากรณ์ การเป็นสมาชิกของทั้งสองกลุ่มได้ อย่างถูกต้องร้อยละ 59.6

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ลัดดา มาลัย เถาว์	ปัจจัยจำแนกความ ฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	2556	ปัจจัยจำแนกความ ฉลาดทางอารมณ์ -ด้านการอบรมเลี้ยง ดู -ด้านบุคลิกภาพ -ด้านการรับรู้ ความสามารถของ ตนเอง -ด้านแรงจูงใจ -ด้านความวิตกกังวล -ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	-นักเรียนที่มีความ ฉลาดทางอารมณ์สูง -นักเรียนที่มีความ ฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	นักเรียนชั้น ประถม ศึกษาปีที่ 5 จำนวน 350 คน	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความ ฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ปัจจัยทั้ง 6 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการอบรม เลี้ยงดู บุคลิกภาพ การรับรู้ ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ ความวิตกกังวล เทคโนโลยี สารสนเทศ ล้วนแล้วแต่มี ความสัมพันธ์กับความฉลาดทาง อารมณ์ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจำแนก ความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ปัจจัย ที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีความ ฉลาดทางอารมณ์สูงและนักเรียนที่มี ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ มีจำนวน 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ผู้ศึกษา	เรื่อง	ปี	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ลักษณะ มาลัย เถาว์	ปัจจัยจำแนกความ ฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	2556	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY			คือ ปัจจัยด้านแรงงูใจ ด้าน บุคลิกภาพ ด้านการรับรู้ ความสามารถของตนเอง และด้าน การอบรมเลี้ยงดู ส่วนอีก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความวิตกกังวลและ เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่สามารถ จำแนกนักเรียนที่มีความฉลาดทาง อารมณ์สูงและต่ำได้เพราะสะท้อน ปัจจัยมีค่าวิสิทธิ์ แลมนับค่า มากซึ่ง อำนาจในการจำแนกจะน้อยลงหรือ จำแนกไม่ได้

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญตารางภาคผนวก	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการศึกษา	4
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
สมมุติฐานการศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	5
กรอบแนวคิดการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์การศึกษา	9
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	10
แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น	15
แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร	28
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้	38
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	79
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการศึกษา	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	116
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	126
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	129
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	132
ประวัติผู้ศึกษา	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรตำบลโหรา 47
2	สรุปผลการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 60
3	การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน 81
4	จำนวนร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทภาษีที่จ่าย จำนวนเงินในการจ่ายภาษี .. 90
5	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา 93
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามสภาพการจ่ายเงินภาษี กลุ่มจ่ายก่อนกำหนดและจ่ายหลังกำหนด 94
7	แสดงตัวแปรที่จำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีที่จ่ายภาษีก่อนกำหนดและจ่ายภาษี หลังกำหนด 95
8	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยในสมการจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของ ประชาชนที่จ่ายภาษีก่อนกำหนดและจ่ายภาษีหลังกำหนด 96
9	แสดงค่าสถิติของสมการจำแนกสภาพการจ่ายเงินภาษีของประชาชนที่จ่ายภาษี ก่อนกำหนดและจ่ายภาษีหลังกำหนด 97
10	แสดงผลการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงและกลุ่มที่คาดคะเน และอัตราส่วนที่ทำ การจำแนกถูกต้องในแต่ละกลุ่มของทั้งสองกลุ่ม 98
11	แสดงข้อเสนอแนะของประชาชนในการพัฒนาการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 98

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม	127
2 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .9107)	130

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY